

HISTORISCHE KRING EEMNES

Uitg. Joh. Harmsen - Juli 1911

Groete uit Eemnes.

De Groentespecialzaak van
Eemnes en omstreken!

Lekker Gezond, Laarderweg 24B
3755 AN Eemnes, TE: 035 5386257

Topkwaliteit Groente & Fruit
Verse Salades
Verse Maaltijden
Verse Soepen
Vers gesneden Groentemixen
Verse Sappen
Fruit Kisten
Superfood
 Tarwegras-sap

van der Waaij
makelaars & rentmeesters

Wakkerendijk 178A - 3755 DH EEMNES - 035-5394470
info@waaijmakelaars.nl - www.waaijmakelaars.nl

Aanbod

Verkoop

Aankoop

Taxaties

Buitenstate

welkoop
Eemnes www.welkoop.nl

AUTO CENTRUM EEMNES

Goed is niet Goed genoeg....

info@autocentrumemnes.nl

www.autocentrumemnes.nl

BOSCH

Technologie voor het leven

Bramenberg 6
3755 BX Eemnes

(035) 539 5174 | 06 559 737 39

(035) 539 5169

HISTORISCHE KRING EEMNES

DOEL VAN DE VERENIGING IS:

Bevordering van de kennis van- en de belangstelling voor de geschiedenis in algemene zin en de geschiedenis van Eemnes, met aansluitend gebied, in het bijzonder.

jaargang 43, nr. 4
December 2021
verschijnt viermaal per jaar
Druk: ISSN 1384-0657
Digitaal: ISSN 2666-6200

BESTUUR

Voorzitter:

Mw. M. Hilhorst-Loerakker, Braadkamp 2
3755 CJ Eemnes, 06 49 8120 93

Secretaris:

J.A. de Bruijn, Wakkerendijk 1,
3755 DA Eemnes, 035-531 00 38

Penningmeester:

Mw. E.C.M. Seure-van 't Klooster,
Raadhuislaan 49, 3755 HB Eemnes,
035-531 01 29
HKE-ING Bank NL71INGB0002080362
HKE-Rabobank NL31RABO0315911425

Leden:

H.A. van Hees, 035-538 98 49
D.E.C. Scherpenzeel, 06 11 52 27 50
W. van IJken, 035-538 93 67
B. Roodhart, 06 49 09 40 69

LEDENADMINISTRATIE

D.E.C. Scherpenzeel, Zilver schoon 35
3755 TH Eemnes,
ledenadministratie@historischekringeemnes.nl

INTERNET HKE-ACTUEEL

www.historischekringeemnes.nl
info@historischekringeemnes.nl

KWARTAALBLAD

Redactieadres:

Kerkstraat 15, 3755 CK Eemnes
035-538 98 49, info@kleinwee.demon.nl

Redactie: Henk van Hees

Opmaak: ctmedia, Eemnes

Druk: Ditisdrukwerk, Eemnes

LIDMAATSCHAP

€ 14,- p.j., incl. kwartaalblad, voor leden in Eemnes, Baarn, Laren NH, Blaricum en Huzen NH. Leden buiten dit gebied betalen € 30,- p.j. i.v.m. verzendkosten. Opzegging schriftelijk voor 1 december. Losse nummers: € 4,- (porto € 4,- bij 1 exemplaar)
Vrienden HKE minimaal € 15,- p.j.

WERKGROEPEN

Bouwingsgeschiedenis:

J. Bakker, 035-531 22 83

Beeld en Geluid:

D.E.C. Scherpenzeel, 06 11 52 27 50

Documentatie:

J. Groeneveld, 035-538 16 09

Voorwerpen:

H.H.M. van Roy, 035-531 25 31

Bibliografie:

H. van der Voort, 06 47 45 20 24 na 19.00 uur

Foto's:

R.J. Ham, 035-531 14 24

Genealogie:

H.A. van Hees, 035-538 98 49

Interviews:

H.A. van Hees, 035-538 98 49

Streekdrachten:

Mw. J.M.C. Eggenkamp, 035-538 72 65

Tentoonstellingen:

D.E.C. Scherpenzeel, 06 11 52 27 50

Website:

R.J. Ham, 035-531 14 24

©2021 Historische Kring Eemnes. Alle rechten voorbehouden. Het geheel of gedeeltelijk overnemen van artikelen is slechts toegestaan na toestemming van de redactie. De uitgever heeft er naar gestreefd de rechten van illustraties volgens wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen nog bepaalde rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich te wenden tot de uitgever: info@historischekringeemnes.nl. Logo van HKE: ©2009 Joop Smids, Eemnes, met alleenrecht van gebruik voor HKE.

De Historische Kring Eemnes is een door de Belastingdienst erkende Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI), waardoor belastingvrije schenkingen aan de vereniging kunnen worden gedaan.

FOTO OMSLAG:

Huize "Ruimzicht", Wakkerendijk 72. Foto van ca. 1905.

Inhoud

De Oudheidkamer	197
Van de voorzitter (<i>Marga Hilhorst</i>)	197
Beste Lezer (<i>Marga Hilhorst</i>)	199
Liesbeth Lemckert, erelid van de Historische Kring Eemnes (<i>Henk van Hees</i>)	200
Afscheid (<i>Liesbeth Lemckert</i>)	202
Afsluiting tentoonstelling Jubilerende Verenigingen (<i>Liesbeth Lemckert</i>)	203
Emil Ludenpenning 2021 uitgereikt aan Jaap Groeneveld (<i>Jan de Bruijn</i>)	205
Geboren in Eemnes én opgenomen in het leger van Napoleon. (<i>Iny Hoogendijk-Vranken</i>)	207
De Eemnesser vlag mee op reis!	216
Het levensverhaal van Tijmen Lakeman, soldaat in het leger van Napoleon (<i>Henk van Hees</i>)	217
Geertruyd Jacobs van Eemnes als koloniste aan de oostkust van Amerika deel 2 (<i>Wiebe van Ijken</i>)	221
Belangrijke uitvinding bij de Ocrietfabriek (<i>Rom van der Schaaf</i>)	229
Bestuurders van Eemnes deel 5 (<i>Harry van der Voort</i>)	235
Kleermakers in Eemnes door de eeuwen heen deel 11 (<i>Henk van Hees, Wiebe van Ijken</i>)	244
Open Monumentendag Eemnes (<i>Jan Out</i>)	250
Inleveren kopij	254

De Oudheidkamer

Raadhuislaan 2a

Telefoon 035-5382375

Geopend: zaterdags van 14-16 uur

Toegang gratis

Zolang we niet hoeven te sluiten i.v.m. corona, blijft onze Oudheidkamer op zaterdagmiddag geopend van 14.00 tot 16.00 uur. Wanneer je iets komt kopen, moet je een mondkapje dragen. Wanneer je iets wilt bekijken en/of wanneer je komt voor informatie, dan moet je de QR-code laten zien. Als alles meezit, dan zal in de loop van januari/februari een nieuwe tentoonstelling worden geopend.

“Kijk voor actuele informatie op: www.historischekringeamnes.nl”.

Van de voorzitter

Wel even wennen hoor: zomaar staan op de eerste bladzijde van ons kwartaalblad. En zeker als Liesbeth Lemckert je voorging. Zij is er, na tien jaar met hart en ziel voorzitter te zijn geweest, mee gestopt. Ik wil haar bedanken voor haar geweldige inzet en hoop dat zij nog veel jaren erelid mag blijven van onze Kring.

Ik vind het een eer om de voorzitter te mogen zijn van zo'n bijzondere vereniging als de Historische Kring Eemnes. Een eer was het ook om een prachtige bos bloemen aan Jaap Groeneveld te mogen

overhandigen om hem te feliciteren met het verkrijgen van de Emil Ludenpenning. Na Jan Out, erelid van onze Kring, de tweede die deze bijzondere eer te beurt viel.

De afgelopen maand ben ik vooral gaan kijken op de woensdagochtenden en zaterdagmiddagen in de Oudheidkamer. Ik wilde kennismaken met al die vrijwilligers die dan bezig zijn in de Oudheidkamer met het rubriceren, archiveren, digitaliseren van allerlei gebeurtenissen uit het verleden van Eemnes. Op zaterdagmiddag zijn het onze gastvrouwen en heren, die zorgen voor thee en koffie voor de gasten die een kijkje nemen bij ons, een boek willen aanschaffen of inlichtingen willen hebben over het een en ander.

Ik heb bewondering voor ieders enthousiasme en ik heb kunnen ervaren, dat er een gezellige, positieve sfeer heerst. Zonder alle vrijwilligers in onze vereniging zijn we niets. Alles draait op hun enthousiasme. Fantastisch!

En wat zou het fijn zijn, als we nog meer van die enthousiaste vrijwilligers zouden mogen verwelkomen. Dus..als u zin heeft..schroom niet!

Op de volgende bladzijden staan weer interessante bijdragen, over vroeger en nu. Over o.a. bestuurders, Eemnesser soldaten in het leger van Napoleon en kleermakers.

Kortom, ga er lekker voor zitten.

Veel leesplezier!

Marga Hilhorst.

Voorzitter HKE

Beste Lezer,

Sinds eind september ben ik voorzitter van de Historische Kring Eemnes. Ik ben Liesbeth Lemckert opgevolgd, die tien jaar met hart en ziel het voorzitterschap heeft uitgeoefend. Velen van u kennen mij, maar ook velen van u niet. Tijd dus om mezelf aan u voor te stellen.

Ik ben Marga Hilhorst, geboren in Haarlem in 1951, opgegroeid in Utrecht en afgestudeerd leerkracht aan de Pabo in Amersfoort. Getrouwd met Wim Hilhorst, zoon van Jan de post.

Moeder van Maarten, Jan en Hanna. Misschien kent u mij nog als leerkracht van uw zoon en/of dochter op de Mariaschool. Ik heb daar ongeveer 13 jaren gewerkt. Daarna ben ik naar de Dubbeldekker, een school in Hilversum, verhuisd. Daar heb ik tot aan mijn pensioen gewerkt. Ruim veertig jaar ben ik werkzaam geweest in het onderwijs. Ik heb het een feest gevonden om zoveel jaren met kinderen te werken.

Ik ben na mijn pensioen in rustiger vaarwater terecht gekomen. Heb veel tijd kunnen spenderen aan mijn hobby's zingen en boetseren. Door de corona is dat op een lager pitje komen te staan, en het boetseren is zelfs helemaal naar de achtergrond verdwenen.

Ik zing in een band, die bestaat uit een drummer, saxofonist, pianist en mijzelf, als zangeres. Helaas is onze bassist afgelopen februari overleden. Wij spelen voornamelijk 'oude' jazz. Met veel plezier. Dat staat voorop. Samen muziek maken is een heerlijke vorm van ontspanning.

Daarnaast ben ik ook voorzitter van de Vereniging Vrijheidsmonument Eemnes en organiseer ik samen met twee bestuursleden en ondersteuning van de gemeente de herdenking op 4 mei en de scholenherdenking op de eerste woensdag na de meivakantie. Daarvoor mag ik jaarlijks een gastles over de Tweede Wereldoorlog geven op alle scholen in Eemnes. Heerlijk!

Nu ga ik weer een nieuwe stap zetten en ga ik een nieuwe uitdaging aan: voorzitter van de HKE. Ik heb er zin in!

Marga Hilhorst

Liesbeth Lemckert erelid van de Historische Kring Eemnes

Henk van Hees

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 23 september jl. heeft Liesbeth Lemckert zich niet meer verkiesbaar gesteld als bestuurslid van de Historische Kring Eemnes. Dat hield in dat ze na 10 jaar niet langer de voorzitter is van onze kring.

Henk van Hees (vice-voorzitter HKE) feliciteert Liesbeth Lemckert met haar benoeming tot erelid van de HKE.

Liesbeth heeft zich al die jaren met hart en ziel ingezet voor de HKE. Dat was voor de overige bestuursleden reden genoeg om haar te benoemen tot erelid van de Historische Kring Eemnes. Als vice-voorzitter mocht Henk van Hees haar toespreken tijdens de vergadering. Hij wees erop dat Liesbeth bijzonder sterk was in haar sociale contacten. Zo had ze altijd oog en oor voor alle vrijwilligers van de HKE en wist ze ook de juiste weg te bewandelen als het ging om de contacten met de gemeente. Tien jaar lang was Liesbeth er altijd en dat heeft het bestuur reden genoeg gevonden om haar op te nemen in de eregalerij van de HKE. Aansluitend las Henk haar benoeming voor tot erelid van de Historische Kring Eemnes.

Hierna overhandigde hij haar een oorkonde, met de vermelding van haar benoeming en een fraai boeket bloemen. In haar dankwoord onderstreepte Liesbeth nog eens het belang van een vereniging als de Historische Kring Eemnes. Ze gaf aan op de achtergrond actief te willen blijven o.a. als klokkenluider. Met een daverend applaus werd ze daarna uitgeluid.

Namens het bestuur van de HKE
Henk van Hees

Met bloemen en een oorkonde wordt Liesbeth Lemckert "uitgeluid" als voorzitter van de HKE.

Afscheid

Liesbeth Lemckert

Op de Algemene Ledenvergadering van van 23 september jl. werd ik bij mijn aftreden zeer verrast met het Erelidmaatschap van de Historische Kring Eemnes. Ik voelde mij bijzonder vereerd om aan te mogen sluiten in de rij van Jan Out, Jenny de Roos en Bertie van Wijk. Ik sloot mijn laatste vergadering als voorzitter af met de volgende woorden:

Onder het toezien oog van Liesbeth Lemckert leest Henk van Hees haar benoeming voor tot erelid van de Historische Kring Eemnes.

Na 10 jaar sluit ik mijn bestuurslidmaatschap en daarmee mijn voorzitterschap af. Ik mag terugkijken op 10 mooie jaren, waarin veel is gebeurd. In die jaren heb ik steeds meer ontdekt welke belangrijke rol de HKE speelt in de samenleving. Historie, geschiedenis, is iets dat dagelijks wordt gemaakt. Onderzoek naar het verleden krijgt de meeste waarde als je de link kunt leggen met het heden. Kijk naar het Eemnesser Namenboek waar de huidige namen gaan leven dankzij de kennis van het verleden. Ook de Eemnesser vlag of de vele tentoonstellingen kennen altijd de koppeling van het verleden met het heden.

Eén van de vele hoogtepunten in de afgelopen 10 jaar was zeker ook de Yad Vashem-uitreiking. Onderduikers die, dankzij het speurwerk van onze mensen, een stukje van hun verleden terugvonden en hun beschermers in de oorlog alsnog konden bedanken.

In die 10 jaar ben ik ook onder de indruk geraakt van zoveel vrijwilligers die zich inzetten voor de HKE. En met zoveel tijd, energie, enthousiasme en doorzettingsvermogen. Stuk voor stuk betrokken mensen.

Ik wil dan ook eindigen met mijn dank uit te spreken aan alle leden en vooral aan alle vrijwilligers voor de mooie samenwerking en voor het vertrouwen dat ik mocht ervaren en ik wens het bestuur en in het bijzonder mijn opvolgster als voorzitter alle goeds.

Afsluiting tentoonstelling Jubilerende Verenigingen

Liesbeth Lemckert

Als afsluiting van de tentoonstelling Jubilerende Verenigingen knipt burgemeester Roland van Benthem de eerste tie-wrap door. V.l.n.r. Angelique Scherpenzeel, Clifford Zegers Veeckens (voorzitter Toneelvereniging Deo et Arti), de burgemeester en Liesbeth Lemckert (voorzitter HKE).

In 2019 zochten we contact met zes verenigingen in Eemnes die rond ons 40-jarig jubileum ook een lustrum vierden: Deo et Arti, Het Dikke Torentje, 'De Eemakker', EHBO, OKE en het Comité Volkskerstzang. Een diverse groep op de gebieden van vrije tijd, natuur, cultuur, werk, geloof en gezondheid. Het leek ons leuk om daar een tentoonstelling over te maken. Alle zes vertegenwoordigers reageerden positief en leverden materiaal aan voor de tentoonstelling en verheugden zich op de feestelijke opening in maart 2020. De corona-epidemie bepaalde anders. Gelukkig was er in de afgelopen anderhalf jaar toch genoeg gelegenheid om de tentoonstelling te bekijken.

Geen feestelijke opening, maar dan toch wel een gezellige afsluiting op 18 september jl. in aanwezigheid van burgemeester Roland van Benthem en met enkele vertegenwoordigers van de verenigingen. De burgemeester benadrukte de waarde van het verenigingsleven als het cement van de samenleving en prees hen vooral voor ieders aandacht voor de jeugd. De EHBO is onmisbaar bij evenementen voor jong en oud, Deo et Arti is o.a. actief met de jeugd en het openluchttheater en Het Dikke Torentje organiseert het jaarlijkse schaaktoernooi voor de jeugd. Kinderen kunnen bij De Eemakker ook leren waar ons voedsel vandaan komt en de OKE sponsort jaarlijks de Sinterklaasintocht. Het Comité Volkskerstzang heeft vooral een verbindende rol in de samenleving. De burgemeester wenste de verenigingen dan ook nog vele jubilea toe.

De tentoonstelling werd afgesloten met een handeling van de burgemeester: het doorknippen van de eerste tie-wrap waar de fotodoeken mee bevestigd waren. De verenigingen kregen tot slot hun eigen fotodoeken mee naar huis.

Opbrengst Rabo ClubSupport

Marga Hilhorst

Dinsdagavond 2 november mocht ik op een feestelijke avond, georganiseerd door Rabo Amersfoort, een cheque in ontvangst nemen van € 1014,58. Wat een geweldig bedrag. En dat allemaal doordat Eemnessers, die ons een warm hart toedragen, op ons hebben gestemd. We zijn er super blij mee. Dit is de eerste aanzet voor de aanschaf van een interactieve beeldbank, die ons in staat stelt om foto's uit ons archief voor iedereen toegankelijk te maken.

Een welgemeend dankjewel aan alle stemmers op de Historische Kring Eemnes.

Emil Ludenpenning 2021 uitgereikt aan Jaap Groeneveld

Jan de Bruijn

In 1982 stelde de stichting Stad en Lande van Gooiland als erfgenaam van de Erfgooiersvereniging de Emil Ludenprijs in voor personen en instellingen die zich verdienstelijk hebben gemaakt op het gebied van de geschiedenis en traditie van de Erfgooiers. In de jaren daarna is het draagvlak van deze prijs verbreed, toen ook de Stichting Tussen Vecht en Eem, de Vrienden van het Gooi en de Stichting Goois Natuurreservaat zich hierbij aansloten. Sindsdien wordt de prijs toegekend aan hen die zich bijzonder hebben ingezet op het gebied van de regionale geschiedenis en

Jaap Groeneveld poseert met de voorzitters van de betrokken organisaties nadat hij de Emil Ludenpenning in ontvangst heeft genomen.

V.l.n.r.: Frits van Dulm (voorzitter van Stichting Stad en Lande van Gooiland), Jaap Groeneveld, Jan Vollers (voorzitter van Stichting Tussen Vecht en Eem), Hans Metz (voorzitter van de Vereniging van Vrienden van het Gooi) en Kees-Jan Dosker (voorzitter van de Stichting Goois Natuurreservaat).

Foto Erik van Wijland, gemaakt op 15 oktober 2021.

het behoud van cultureel en landschappelijk erfgoed. De prijs is vernoemd naar Emil Luden, de eerste onafhankelijk voorzitter van de door het Rijk in 1912 in het leven geroepen Vereniging Stad en Lande van Gooiland, de organisatie van de Erfgooiers. De prijs, bestaande uit een oorkonde en een penning wordt bij geschikte kandidaten jaarlijks uitgereikt.

Dit jaar viel de eer hiervan ons oud-bestuurslid en vrijwilliger van onze kring, Jaap Groeneveld, te beurt. Hij is naast Jan Out de tweede persoon van onze HKE-familie die deze penning heeft mogen ontvangen. De uitreiking was op 15 oktober in het stadhuis van Naarden-Vesting, in het bijzijn van familie en een 40-tal genodigden. Onze HKE was hierbij met 4 personen vertegenwoordigd.

In het juryrapport werd zijn langdurige en brede belangstelling voor de lokale en regionale geschiedenis genoemd, die leidde tot zeer veel publicaties over een veelheid aan onderwerpen. Bijdragen die gekenmerkt werden door een grote kennis van zaken en getuigen van vasthoudend speurwerk.

Opmerkelijk waren zijn artikelen over historische geografie, zoals wegen, dijken, brinken en monumenten. Lokale historische tijdschriften in het Gooi en Eemland profiteerden van zijn onvermoeibare inbreng, zoals het tweeluik in het blad 'Tussen Vecht en Eem' over de Nederlandse Seintoestellen Fabriek (NSF) en de opkomst van de radio en de omroep in Nederland. Heel veel onderwerpen trokken zijn aandacht en dat leidde in de periode tussen 2002 en 2021 tot zeker 36 publicaties in het blad TVE.

Behalve auteur was Jaap Groeneveld ook een verdienstelijk eindredacteur. In 2013 verzorgde hij het boek 'Overschakelen', over de geschiedenis van de Philips Telecommunicatie Industrie. En als projectleider, in feite eindredacteur was hij in 2008 verantwoordelijk voor de uitgave van het boek 'Mooi van lijn en kleur - de verdwenen streekdrachten van Eem tot Vecht'. Hij was beeldredacteur en mede-auteur van de 'Historische Canon Vecht en Eem' die in 2009 verscheen en in 2012 mede-auteur en redacteur van het boek 'De dood van een erfgooiër - honderd plaatsen van herinnering tussen Vecht en Eem'. Hij was een drijvende kracht bij de realisatie van het 'Eemnesser Namenboek', dat in 2021, dit jaar dus nog, is verschenen.

Bij de bouw van een maquette van het gebied rond de Eemnesser haven en Vaart met gebouwen, liet Jaap zich kennen als begenadigd klusser. Zijn maatschappelijke betrokkenheid kwam tot uiting in velerlei activiteiten, waaronder de organisatie van de jaarlijkse actie Schoon Eemnes.

Al deze zaken hebben de genoemde besturen doen besluiten Jaap de prijs toe te kennen. Naar onze mening volledig verdiend! Jaap proficiat!

Geboren in Eemnes én opgenomen in het leger van Napoleon.

Iny Hoogendijk-Vranken

Op 5 mei 2021 vierden we in Nederland de bevrijding van de Duitse bezetting in 1945. In Frankrijk richtte men zich op een hele andere oorlog of eerder een persoon: het was 200 jaar geleden dat Napoleon Bonaparte stierf. Was het wel kies zijn overlijden te herdenken, omdat hij zoveel leed had aangericht in Europa?

In gesprekken in kleine kring hoor je soms zeggen dat een voorouder ook in het leger van Napoleon gediend heeft en al of niet is teruggekeerd. Sinds kort is het mogelijk na te gaan of en waar de voorouder gediend heeft. De database van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) is daarbij een grote hulp. Voor nadere details verwijst het Instituut echter naar de 'Service Historique de la Défense' in Vincennes/Parijs, waar slechts een deel van de stamboeken is gescand; de rest moet nog volgen.

Op dit moment zijn achtentwintig jongemannen achterhaald, die geboren zijn in Eemnes en gediend hebben in het leger van Napoleon. Ze worden hierna behandeld, uitgaande van het regiment, waarbij ze waren ingelijfd.

Gerrit Post was ingelijfd bij één van de eliteregimenten van Napoleon, namelijk het 2e Regiment Lansiers van de Garde. Een lansier was een cavalerist van een lichte eenheid, gewapend met een lans. De lansiers van dit regiment werden de rode lansiers genoemd vanwege hun scharlakenkleurige uniform. Gerrit was al in 1799 in dienst van het Koninklijke Hollandse leger getreden en maakte de volgende campagnes mee: in 1799 in Noord-Holland, in 1800 en 1801 in Duitsland, in 1806 in Pruisen en in 1809 in Brabant. Na de annexatie van Holland door Napoleon ging Gerrit dus over naar het Keizerlijke 2e Regiment Lansiers van de Garde, met welk regiment hij naar Rusland trok. Volgens het stamboek raakte Gerrit op 12 november 1812 achterop. Het leger was toen op de terugtocht vanuit Moskou en bevond zich in de omgeving van Smolensk. Mogelijk is Gerrit achtervolgd door de kozakken ofwel omgekomen door ziekte, kou of hongersnood.

Elf Eemnessers waren ingelijfd bij één van de linieregimenten, waarbij de soldaten zich opstelden in achterelkaar gelegen linies, om daarna linie voor linie vuur te geven.

2e Regiment Lansiers van de Garde

1815 opgestelde militieregistersakte stond vermeld dat Aart Tak (daggelder) in het bezit was van een paspoort van onbekwaamheid voor landsdienst. Aart zou in 1822 te Blaricum met Aaltje Bakker trouwen. Japik Steenhof zou niet terugkeren uit de oorlog. Jan van Isselt was eveneens boer en woonde in Soestdijk. Als 'conscrit' van het jaar 1810, met nummer 46 op de lijst, arriveerde hij op 19 maart 1812 in Saint Omer. Hij zou de oorlog overleven, want hij trouwde in 1824 in Zuilen met Petronella Miltenburg.

Teunis Grootveld tenslotte was ook boer en 'conscrit' van 1808, met nummer 65. Hij kwam op 18 mei 1812 in Saint Omer aan. Al op 7 juni van dat jaar werd hij overgeplaatst naar het 2e Regiment de la Méditerranée: een strafregiment waar een strengere tucht heerste. Op 4 juli 1812 blijkt hij nog een brief geschreven te hebben met

Bij het 123e Regiment Infanterie van Linie (RIL) komen we **Aart Tak, Japik Steenhof, Jan van Isselt en Teunis Grootveld** tegen. Aart, boer van beroep en dienstplichtige (= conscrit) van het jaar 1808, stond als nummer 6 op de conscriptielijst van het kanton Amersfoort. Japik, timmerman en eveneens 'conscrit' van 1808, had nummer 21 op de lijst. Beiden kwamen op 20 april 1811 aan bij hun garnizoensplaats Saint Omer in Noord- Frankrijk waar ze hun uitrusting ontvingen en een korte opleiding kregen, die voornamelijk uit exerceren bestond. Op 27 januari 1812 werd Aart naar huis gestuurd om te recupereren. In een na

de mededeling dat hij in Metz verbleef en ingedeeld was bij de 4e compagnie van het 1e bataljon¹. Vandaar marcheerde Teunis naar Rusland waar hij vermist raakte.

NUMEROS D'ENREGISTREMENT ET SIGNALERENS des SOUS-OFFICIERS ET SOLDATS.	D A T E S de l'arrivée au Corps des Recrues, LEUR QUALITÉ, LEUR DERNIER DOMICILE, ET LEUR PROFESSION.	NUMEROS des BATAILLONS ou Escadrons, Et du Compagnies.	G R A D E S et DATES DES NOMINATIONS à ces grades, ACTIONS D'ÉCLAT, et BREVETS D'HONNEUR.	D A T E S ET MOTIFS DE SORTIE DU CORPS, DÉCÈS, SERVICES ANTÉRIEURS, BLESSURES, ET CAMPAGNES DE GUERRE.
N.º 2069 <i>MULL</i> <i>(patron) Boudewijn de Swart</i> Sils de Jacobus de Swart des <i>...</i> et à <i>...</i> Canton de département de <i>...</i> taille d'un mètre <i>...</i> centimètres, visage <i>...</i> front <i>...</i> yeux <i>...</i> nez <i>...</i> bouche <i>...</i> dents <i>...</i> cheveux <i>...</i> sourcils <i>...</i> marques <i>...</i>	Arrivé au Corps le service volontaire incorporé, venant de: <i>...</i> conseil de l'Etat <i>...</i> remplaçant son oncle de l'an du département de compte sur la liste de désignation du canton de son dernier domicile était à <i>...</i> département de <i>...</i> profession <i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>

Inschrijving bij 125e RIL van Boudewijn de Swart uit Eemnes

Boudewijn de Swart, schoenmaker van beroep, trad op 9 september 1809 in dienst van het Hollandse leger als soldaat en ging op 1 juli 1810 met het Hollandse 9e Regiment Infanterie een langjarige verbintenis aan tot 1 oktober 1815. Hij werd ingehaald door de actualiteit want op 18 augustus 1810 werden de Hollandse troepen door Napoleon ontbonden en de manschappen ingelijfd in het Franse leger. Boudewijn werd ingedeeld bij het 125e Regiment Infanterie van Linie. Zijn bataljon werd op 27 november 1812 in de pan gehakt bij de passage over de Berezina tijdens de Russische Veldtocht. Zo stond het in de stamboeken, maar Boudewijn blijkt toch teruggekeerd te zijn, want hij stierf, ongehuwd, in 1860 in Eemnes.

125e Regiment Infanterie van Linie bij de Berezina; 27-11-1812.

1. Wim Fecken, De Franse Tijd, in Kwartaalblad HKE, Jaargang 13, nr. 3, sept. 1991.

Ook in het 126e Regiment Infanterie van Linie komen we een Eemnesser tegen: **Gerret Ruijzen-**

daal, boer van beroep en woonachtig in Naarden. Ook hij was 'conscrit' van het jaar 1809, en stond als nummer 45 op de lijst van het kanton Amersfoort. Op 9 november 1811 kwam hij aan bij zijn garnizoensplaats in Luik, waar hij werd ingedeeld bij de eerste compagnie van het derde bataljon. Na de slag bij de Berezina, waarbij het regiment zich opofferde om de terugtrekking van de 'Grande Armée' af te dekken, waren er nauwelijks nog manschappen over. Gevreesd moet worden dat ook Gerret in Rusland is omgekomen.

Drie Eemnessers maakten deel uit van het *131e Regiment Infanterie van Linie*, ook wel het Walcherenregiment genoemd, louter bestaande uit dienstplichtigen. De namen zijn **Harmen Houtvester**, **Evert Snellenberg** en **Jan Verweerd**. Ze waren 'conscrit' van het jaar 1812, het jaar waarin ze twintig jaar werden, en kwamen op 17 april 1813 aan bij hun garnizoen in Brugge, waar ze de rang van fuselier kregen. Evert kwam als enige terug, want hij trouwde in 1826 te Weesperkarspel met Wijntje Scherpenseel. Harmen en Jan hebben waarschijnlijk het leven gelaten in de Saksische oorlog van 1813 bij één van de veldslagen bij Gross-Beeren (augustus), Denezwitz (september), Leipzig (oktober) of Hanau (oktober).

NUMÉROS D'ENREGISTREMENT ET SIGNALEMENTS des SOUS-OFFICIERS ET SOLDATS.	D A T E S de l'arrivée des Recrues au Corps, LEUR QUALITÉ, LEUR DERNIER DOMICILE, ET LEUR PROFESSION.	NUMÉROS des BATAILLONS ou Escadrons, et des Compagnies.	GRADES, et DATES des NOMINATIONS à ces grades, ACTIONS D'ÉCLAT, et BREVETS D'HONNEUR.	DATES ET MOTIFS DE SORTIE DU CORPS, DÉCÈS, SERVICES ANTÉRIEURS, BLESSURES, ET CAMPAGNES DE GUERRE.
N. 11855 <i>Lakeman</i> <i>Simon</i> de <i>Amersfoort</i> à <i>Amersfoort</i> département de <i>Amersfoort</i> ville de <i>Amersfoort</i> siège <i>Amersfoort</i> son lieu <i>Amersfoort</i> d'où <i>Amersfoort</i> profession <i>Boer</i>	Arrivé au Corps le <i>28 Nov 1813</i> état militaire incorporé, venant d' conscrit de l'an <i>1803</i> employé sans être conscrit de l'an du département de Compagnie sur la liste de désignation du canton à <i>Amersfoort</i> sous le N. 15 son dernier domicile était à <i>Amersfoort</i> département de <i>Amersfoort</i> profession <i>Boer</i>	<i>131e</i> <i>11e Co.</i>		<i>Sorti en 1813, Régiment de ligne</i> <i>1813</i>

Inschrijving bij 8e RIL van Simon/Tijmen Lakeman uit Eemnes

In de Franse stamboeken staat vermeld dat Simon Lakeman op 12 december 1793 geboren werd. In de doopboeken is op die datum alleen **Tijmen Lakeman** te vinden, afstammend van dezelfde ouders. Mogelijk heeft men Sijmen verstaan en deze naam omgezet naar de Franse tegenhanger Simon. Tijmen was boer van beroep en 'conscrit' van het jaar 1813; hij stond als nr.15 op de lijst van het kanton Amersfoort. Op 28 oktober werd hij ingelijfd bij het *8e Regiment Infanterie van Linie*. Al na twee weken werd hij overgeplaatst naar het *145e Regiment Infanterie van Linie*, naar de

3e compagnie van het eerste bataljon. Volgens de Franse stamboeken is hij op 19 december 1813 gedeserteerd. Niet zo'n vreemde beslissing, want Holland was sinds 30 november weer onafhankelijk. Waarom zou je dan als vreemdeling in het Franse leger blijven dienen? Helaas is hij niet in Eemnes teruggekeerd.

Teunis van Isselt, boer van beroep, was een 'conscrit' van 1812 en stond als nr.57 op de lijst van het kanton Amersfoort. Op 25 mei 1813 arriveerde hij bij zijn eenheid: de 81e Equipage de Haut-Bord, een infanterie-eenheid die onder Napoleons marine viel en de taak had de kusten te bewaken. Op 30 augustus 1813 werd hij overgeplaatst naar het 47e Regiment Infanterie van Linie, waarvan de garnizoensplaats in Givet was, in de Franse Ardennen. Napoleon had namelijk meer manschappen nodig om

Terugtocht uit Moskou, geschilderd door Illarion Pryanishnikov.

zijn legereenheden in Duitsland op niveau te brengen. De naam van Teunis werd op 26 januari 1814 doorgestreept in de controleboeken van het leger, omdat hij sinds 27 november 1813 in het militair hospitaal van Mainz lag. Waarom in Mainz? Napoleon was tijdens de Volkerenslag, die van 16 tot 19 oktober 1813 in Leipzig plaatsvond, verslagen door de geallieerden (Rusland, Oostenrijk, Zweden en Pruisen) en spoedde zich terug naar Frankrijk. Via Erfurt, Hanau en Frankfurt arriveerden de legereenheden in de vestingstad Mainz, die de poort tot het toenmalige Frankrijk vormde. Onder de militairen waren besmettelijke ziekten uitgebroken, zodat de hospitalen onderweg de opname van patiënten niet meer konden verwerken. De epidemische

vlektyfus was de boosdoener, een ziekte waartegen pas een eeuw later een geneesmiddel zou worden gevonden². Teunis is waarschijnlijk in december 1813 in Mainz aan tyfus overleden.

11e regiment Huzaren, kunstwerk van Jan Hoyneck van Papendrecht

Bij de reorganisatie van de Hollandse legers in 1810 ontstonden naast de 123e t/m 126e linieregimenten ook nog andere eenheden, zoals het 33e Regiment Lichte Infanterie, het 11e Regiment Huzaren en het 14e Regiment Kurasiers. De militairen van deze eenheden vertrokken allemaal naar Rusland in 1812 en slechts zeer weinigen keerden terug. Helaas ontbreken de scans van deze regimenten.

Jacob Tak en Roelof Swaan vielen onder het 33e Regiment Lichte Infanterie. Het is niet duidelijk

of ze beroepsmilitairen waren of dienstplichtigen en wanneer ze in dienst getreden zijn. Mogelijk hebben ze deelgenomen aan de veldslag in Rusland, tenzij ze ingedeeld waren bij het 5e bataljon dat in depot bleef. Ze blijken beiden teruggekeerd te zijn. Jacob trouwde in 1828 te Ankeveen met Anna Schriek, terwijl Roelof in 1824 in Amsterdam trouwde met Henrica Wefers.

Het 11e Regiment Huzaren was een onderdeel van de ruitery en had als garnizoensplaats Arras in Noord-Frankrijk. Het was in 1812 actief in La Moskowa, Krasnoi en Berezina, waarna dit legeronderdeel vrijwel geheel verwoest was. Het regiment telde vier Eemnessers: **Cornelis van Bruggen, Jacob van der Puijl, Dirk Hartman en Knelis van Wegen**. Ze zijn als vermist opgegeven.

---

2. Joost Welten: Naamloze doden. Een tyfusepidemie onder soldaten van Napoleon, in Jaarboek Centraal Bureau voor Genealogie 2010, deel 64, pp. 51-70.

Hendrik Kruijswijk hoorde tot het *14e Regiment Kurassiers*, een eenheid waarin veel militairen dienden die al ten tijde van het Koninkrijk Holland (1806–1810) of nog eerder vrijwillig dienst hadden genomen. De kans is groot dat dit ook voor Hendrik gold, want hij werd geboren in 1778. Hendrik had de rang van onderluitenant. Ook van hem is niets meer vernomen.

Jongemannen die opgeroepen werden voor de dienstplicht werden ingeloot. Bij een laag nummer werd je bijna zeker opgeroepen om in actieve dienst te gaan in één van de legereenheden van Napoleon. Had je een hoger nummer, dan was je risico nog niet verdwenen. Vanaf 1812 werd de Nationale Garde in het leven geroepen om het eigen land te beschermen³. De binnenlandse troepen liepen veel minder risico dan de militairen die ingelijfd waren in de reguliere legereenheden van Napoleon.

*Fuselier bij het Regiment Infanterie van Linie.
Geschilderd door R. Knötel.*

noch wat ze gedaan hebben en evenmin naar welk legeronderdeel ze overgeplaatst zijn. We weten wel dat **Teunis Hilhorst**, **Gerrit Roodhart** en **Jan Stoutenburg** niet

Knelis Schothorst behoorde tot de *Reserve Compagnie van het departement Zuiderzee*, een eenheid die de opdracht had de orde binnenlands te handhaven. Napoleon hield zich niet aan zijn woord, maar riep in maart 1813 militairen van het thuisleger op om de 'Grande Armée' te komen versterken in Duitsland. Knelis keerde terug, want hij trouwde in 1815 te Amsterdam met Catharina Roskam.

Nog eens acht militairen treffen we aan bij het *3e Cohort van de Nationale Garde*, dat als standplaats Amsterdam had. Ook dit legeronderdeel moest het eigen grondgebied beschermen. In tegenstelling tot zijn beloften liet Napoleon het cohort in februari 1813 overhevelen naar de 'Grande Armée'.

Omdat de scans van het cohort nog niet gedigitaliseerd zijn, weten we niet wanneer de jongemannen in dienst getreden zijn,

---

3. Pieter Hoogenraad, Bloedbelasting. De conscriptie in het departement Zuyderzee (1810-1813). Masterscriptie UvA 2012.

teruggekeerd zijn. De namen van de vijf overige militairen hebben we kunnen terugvinden bij de Burgerlijke Stand. **Japik van den Berg** trouwde in 1815 in Eemnes met Maria van Dijk. **Fock de Graef**, ongehuwd gebleven, overleed in Eemnes in 1835. **Sijmen Schothorst** trouwde in 1815 in Eemnes met Gijsbertje Schoonderbeek. **Jan**

Bijlage bij Militairen uit Eemnes in het leger van Napoleon

Geregistreerde	Geboortedatum	Vader
Japik van den Berg	02-07-1788	Jan van den Berg
Cornelis van Bruggen	20-02-1788	Willem van Bruggen
Fock de Graef	28-08-1789	Dirck de Graef
Teunis Grootveld	29-02-1788	Gerrit Grootveld
Dirk Hartman	21-10-1786	Dirk Hartman
Hannes Hilhorst	13-12-1785	Cornelis Hilhorst
Teunis Hilhorst	09-09-1789	Lammert Hilhorst
Harmen Houtvester	08-03-1792	Teunis Houtvester
Jan van Isselt	25-08-1790	Jan van Isselt
Teunis van Isselt	01-09-1792	Jan van Isselt
Hendrik Kruijswijk	07-07-1778	Jan Kruijswijk
Tijmen Lakeman	12-12-1793	Jan Lakeman
Gerrit Post	20-10-1778	Jan Post
Jacob van der Puijl	20-11-1785	Hendrik van der Puijl
Gerrit Roodhart	08-12-1791	Jan Roodhart
Gerret Ruijzendaal	25-08-1789	Evert Ruijzendaal
Knelis Schothorst	09-04-1788	Willem Schothorst
Sijmen Schothorst	10-12-1791	Willem Schothorst
Jan Schouten	21-08-1791	Joost Schouten
Evert Snellenberg	17-08-1792	Peter Snellenberg
Japik Steenhof	04-11-1788	Albert Steenhof
Jan Stoutenburg	05-11-1791	Aert Stoutenburg
Roelof Swaan	17-03-1790	Gerret Swaan
Boudewijn de Swart	13-10-1783	Japik de Swart
Aart Tak	22-09-1788	Willem Tak
Jacob Tak	22-03-1790	Dirk Tak
Knelis van Wegen	27-10-1788	Cornelis van Wegen
Jan Verweerd	15-06-1792	Jacob Verweerd

Schouten trouwde in 1823 in Soest met Caatje de Ruig. **Hannes Hilhorst**, tenslotte, trouwde in 1818 in Deventer met Maria Schellekens.

Van de achtentwintig militairen zijn twaalf personen zeker teruggekeerd en van zestien jongemannen weten we niet precies wat er met hen gebeurd is.

Moeder	Overlijdensplaats en - datum		Vermist
Nelletje Tak	Eemnes	20-12-1864	
Anna Klinkenberg			vermist
Besseltje Dop	Eemnes	21-05-1835	
Aaltje ter Heijden			vermist
Gijsbertje Suijk			vermist
Nelletje Hoefsloot	Eemnes	24-01-1854	
Metje Kerkhoven			vermist
Grietje Brand			vermist
Gijsje van der Heijden	Muiden	13-07-1851	
Japie van Dijk			vermist
Klasina Lebbing			vermist
Gerritje van de Wetering			vermist
Hendrikje Teunisse			vermist
Dirkje van Kooten			vermist
Anna Harmina Knoppert			vermist
Aaltje Rossenblik			vermist
Marritje van 't Klooster	Nieuwer-Amstel	28-11-1853	
Marritje van 't Klooster	Baarn	26-04-1854	
Marritje Klinkenberg	Soest	13-01-1847	
Cornelia van Wijnbergen	Weesperkarspel	26-10-1827	
Willempje Tak			vermist
Nelletje Hoefsloot			vermist
Cornelia Floor	Amsterdam	12-10-1872	
Teunisje Hilhorst	Eemnes	22-01-1860	
Grietje van Zeldert	Blaricum	15-07-1851	
Petronella ter Hoeven	Bussum	25-12-1864	
Jaapje Kuijer			vermist
Gerritje Jongerden			vermist

De Eemnesser vlag mee op reis!

Steeds vaker mag de Eemnesser vlag mee op reis! En dan met name de kleine variant, die sinds dit jaar ook te koop is in de Oudheidkamer van de Historische Kring Eemnes. Paula van Hamond ging op vakantie met haar hond. En op het speciale karretje van de hond stond de kleine Eemnesser vlag! Paula stuurde ons daarvan een foto, die we hier graag willen publiceren.

Foto's met de Eemnesser vlag in den vreemde zijn welkom! Om te laten zien dat de Eemnesser vlag verder komt dan Eemnes, bieden wij de mogelijkheid om vakantiefoto's met onze vlag te publiceren. Als je er nog wat over weet te vertellen, stellen we dat zeer op prijs.

Je foto en je eventuele verhaal kun je opsturen naar het e-mailadres: www.historischekringemnes.nl

Namens de Historische Kring Eemnes

Er is altijd plaats voor de vlag. Hier het vlaggetje bij de hondenkar van Paula van Hamond.

Het levensverhaal van Tijmen Lakeman, soldaat in het leger van Napoleon

Henk van Hees

De moeder van mijn betovergrootvader Gerrit van Eijden heette Teuntje Lakeman (1792-1851). Ze trouwde in 1815 te Eemnes met Jan van Eijden (1788-1873). Teuntje had slechts één broer en dat was Tijmen Lakeman. Zelfs na jarenlang speuren in het kader van mijn familie-onderzoek, ben ik niet te weten gekomen hoe het leven van Tijmen verder is verlopen na zijn jeugd in Eemnes. Pas onlangs werd me dat definitief duidelijk toen ik van Iny Hoogendijk-Vranken informatie ontving van Eemnesser jongens, die soldaat waren geweest in de legers van Napoleon.

Boerderij De Eendracht op Wakkerendijk 178. Van 1766 tot 1817 was deze boerderij eigendom van de familie Lakeman. Tijmen Lakeman is hier geboren in 1793. Boven in de bogen zitten de witte kopjes, waarvan in het artikel sprake is.

Met gebruik van deze informatie kon ik daarna het volgende levensverhaal afronden. Tijmen Lakeman werd gedoopt in de oude katholieke kerk van Eemnes (nu gebouw De Waker) op 12 december 1793. Hij is waarschijnlijk op dezelfde dag of kort daarvoor geboren op de boerderij Wakkerendijk 178 in Eemnes. Deze boerderij werd ook wel De Eendracht genoemd; het was één van de grotere boerderijen in Eemnes. De vader van Tijmen was Jan Janse Lakeman (1762-1817), en hij was ook al opgegroeid op De Eendracht. De moeder van Tijmen was Gerritje Tijmense van de Wetering (1769-1794). Zij was een dochter van Tijmen Aartse van de Wetering en geboren en opgegroeid op de boerderij Wakkerendijk 192. Tijmen was dus vernoemd naar zijn grootvader aan moeders kant: Tijmen Aartse van de Wetering.

Bij zijn geboorte had Tijmen één zusje: mijn oud moeder Teuntje Lakeman, die anderhalf jaar eerder was geboren. Bijna zeven maanden na de geboorte van Tijmen sloeg het noodlot toe bij het overlijden van zijn moeder Gerritje. Vader Jan Lakeman moest alleen verder met zijn twee kleine kinderen en de grote boerderij, die hij van zijn vader had overgenomen.

Pas veertien jaar later trouwde vader Jan opnieuw. Deze keer met de zeventien jaar jongere Cornelia Janse Brouwer (1779-1842) uit Baarn. Uit dit huwelijk zouden zeven kinderen worden geboren, waarvan er drie volwassen werden. Dat waren: Jan Lakeman (1807-1841), die trouwde met Jaakje van 't Klooster (1808-1862); Weijntje Lakeman (1810-1882), die trouwde met Henrik Bakker (1812-1862) uit Laren; Jannetje Lakeman (1817-1890), die trouwde met Paulus van Beijeren (1807-1869).

Alles leek erop dat Tijmen voorbestemd was om boer te worden als opvolger van zijn vader op de boerderij Wakkerendijk 178. Maar het liep anders. Het waren roerige tijden. In 1810 werd Nederland ingelijfd bij het Franse Keizerrijk onder Napoleon. In 1813, amper 20 jaar oud, werd Tijmen opgeroepen voor het leger van Napoleon. Op 28 oktober van dat jaar werd hij ingelijfd bij het **8e Regiment Infanterie van Linie** en op 13 november van dat jaar bij het **145e Regiment Infanterie van Linie**. Spoorwerk van Iny Hoogendijk-Vranken leverde het volgende op: i.v.m. zijn overplaatsing naar het 145e Regiment moest Tijmen naar de stad Maubeuge in Noord-Frankrijk. Hij werd ingedeeld bij de 3e Compagnie van het Eerste Bataljon. In december 1813 ging zijn bataljon eerst naar het Duitse Mainz en daarna naar Koblenz om de geallieerde troepen te verhinderen de Rijn over te steken. In Mainz of Koblenz kreeg Tijmen er genoeg van en hij deserteerde op 19 december 1813. Vanaf dat moment was niet meer te achterhalen wat er met Tijmen is gebeurd. Ongetwijfeld zal hij zijn best hebben gedaan om weer naar Eemnes terug te keren. Maar daar is hij nooit meer

aangekomen. Volgens Iny Hoogendijk-Vranken is de kans het grootst dat hij omgekomen is door ziekte. Maar hij kan natuurlijk ook nog bij oorlogshandelingen het leven gelaten hebben. Naspeuringen in de maanden en jaren daarna hebben niets opgeleverd. Dat moet met name een groot verdriet zijn geweest voor zijn vader en zusje Teuntje. Extra tragisch is het dat hij als jonge soldaat moest opkomen toen de strijd eigenlijk al bijna ten einde was.

Het is niet met zekerheid te zeggen hoe dit verdriet het leven van vader Jan Lakeman heeft beïnvloed. Zeker is wel dat hij zijn grote boerderij De Eendracht op 13 mei 1817 voor 7000 gulden verkocht heeft aan Hendrikus Bieshaar. Tweeëneenhalve maand later stierf hij, 56 jaar oud. Nu Tijmen er niet meer was, kon de boerderij niet door zijn kinderen worden overgenomen. De kinderen uit zijn tweede huwelijk waren nog te klein.

Cornelia Lakeman-Brouwer, de tweede moeder van Tijmen bleef met haar kinderen nog tot 1822 op de boerderij wonen. Ze huurde die toen van Hendrikus Bieshaar. In

Bidprentje van Jannetje Lakeman, getrouwd met Paulus van Beijeren. Ze was de halfzus van Tijmen Lakeman. Toen ze in 1817 werd geboren, waren haar broer Tijmen en haar vader al overleden.

1822 hertrouwde ze met Arie Tijken en ging met haar gezin bij hem wonen op de boerderij Meentweg 19.

Bij de documenten, die Iny Hoogendijk-Vranken boven water heeft gehaald, zat ook een persoonsbeschrijving. Tijmen Lakeman heeft er als volgt uitgezien: lengte: 1 meter 54 cm.; aangezicht: vol; voorhoofd: rond; ogen: blauw; neus: lang; mond: klein; kin: breed; haren en wimpers: blond. Zijn gezicht was aangetast door de pokken.

In dit verband kan ik niet nalaten om het volksverhaal aan te halen, dat verbonden is met de boerderij Wakkerendijk 178, waar Tijmen Lakeman heeft gewoond. Eind 1813 kwam er een eind aan de Franse overheersing. In de laatste fase van de strijd kwamen er Kozakken naar Nederland, ook naar Eemnes. Dat waren Russische soldaten, die kwamen helpen om de Fransen te verdrijven. In die tijd woonde de familie Lakeman nog op de boerderij. Het verhaal wil dat op een mooie dag de dienstmeid uit het kelderraam hing om de boel schoon te maken. Op dat moment passeerden zeven Kozakken. Ze zagen de mooie dienstmeid en vroegen of ze bij haar in de kelder mochten komen. Dat vond de dienstmeid goed op voorwaarde dat ze één voor één bij haar kwamen. En zo gebeurde: steeds dook één van de Kozakken bij haar naar binnen, waarna zij hem de kop afsneed en daarop de volgende uitnodigde. Ter herinnering aan deze bloederige affaire zouden er in de voorgevel van de boerderij nog steeds zeven kopjes zitten.

Ik heb dit verhaal over mijn familielid Tijmen Lakeman geschreven om één van die 28 Eemnesser soldaten, die in het leger van Napoleon hebben gediend, een gezicht te geven. Hier gaat het om een jonge man, die nooit is teruggekeerd. Een leven vol verwachtingen, dat abrupt eindigde.

Geertruyd Jacobs van Eemnes als koloniste aan de oostkust van Amerika

deel 2

WIEBE VAN IJKEN

In het eerste deel van het levensverhaal van Geertruyd Jacobs van Eemnes hebben we gezien hoe ze samen met haar eerste man Gerrit Jansen van Vorst naar Nieuw-Amsterdam was gegaan. Na zijn overlijden was ze in het huwelijk getreden met Roelof de Haas. In dit tweede deel verhuizen ze naar de Zuidrivier (Delaware River) om daar opnieuw een bestaan te gaan opbouwen.

Naar de Zuidrivier¹

Henry Hudson had in 1609 niet alleen de Noordrivier verkend maar ook de Zuidrivier. Hierdoor werden er na de oprichting van de WIC ook initiatieven genomen om zich aan de Zuidrivier te gaan vestigen. Rond 1626 werd even ten zuiden van Philadelphia aan de oostoever van de rivier het Fort Nassau gebouwd. Het fort werd echter pas in 1638 na de vestiging van de Zweden aan de westoever permanent bewoond. Toen Peter Stuyvesant in 1651 besloot om de Hollandse invloed aan de Zuidrivier te vergroten en hiervoor een stuk land aan te kopen van de plaatselijke bewoners werd Roelof de Haes gevraagd om te assisteren bij de onderhandelingen en als getuige op te treden bij de aankoop. De aankoop werd gedaan: *“In aanwezigheid van de hieronder genoemde getuigen, die allen goed bekend zijn met de taal van de indianen aan deze rivier; namelijk; Andries Hudde, commissaris, Roeloff de Haes, Jan Andriesz en Pieter Harmensen, alle vier inwoners en handelaren aan de rivier, wonende in Fort Nassau.”*

Niet veel later werd op de plaats van de huidige stad New Castle in Delaware het Fort Casimir gebouwd. Er werd besloten om het Fort Nassau op te geven en de kolonie te verplaatsen naar de nieuwe locatie. Ten zuiden van Fort Casimir werden percelen land uitgezet waar de voormalige inwoners van Fort Nassau hun huizen konden bouwen of een plantage beginnen. De nieuwe nederzetting werd Nieuw-Amstel genoemd. Hier zal Roelof opnieuw een huis hebben moeten (laten) bouwen om voor zijn gezin onderdak te krijgen. Er is geen landuitgifte aan Roelof geregistreerd in die tijd, maar

---

1. Delaware River.

Het huidige huis op de hoek van The Strand en Harmony Street in New Castle op de plaats waar het huis van Roelof Jansen de Haes en Geertruyd Jacobs heeft gestaan.

Zuidrivier woonde hij nog wel binnen het bestuurlijk gebied van de kolonie Nieuw-Nederland. Hij stond in 1653 dan ook nog geregistreerd als lid van de militie.

In datzelfde jaar 1653 werd hun jongste dochter Annitje geboren. Het is onduidelijk wat er van haar geworden is. Ze werd maar één keer genoemd en daarna is er niets meer over haar te vinden.²

Niet lang daarna zal Roelof zijn overleden. Dit blijkt uit een registratie van een aankoop die zijn weduwe op 5 juli 1654 deed bij Hendrick Huygen, de commissaris van Nieuw-Amstel.

Opnieuw stond Geertruyd Jacobs er alleen voor met haar zes of zeven jonge kinderen en nu in een nog pas kort daarvoor nieuw gevormde woongemeenschap. Gelukkig bleek er nog een geschikte huwelijkskandidaat in de buurt te wonen die wel met haar verder wilde. Dit was de barbier-chirurgijn Jacobus Crabbe. Een vrijgezel uit Amsterdam.³

Over de jeugd van Jacob Crabbe is nog niet veel bekend. De oudste tot nu toe gevonden vermelding is van december 1655 toen onderdirecteur Andries Hudde net in Fort Casimir aangekomen was als de opvolger van Dirick Smit. Hij verzocht een

---

2. Ze wordt genoemd in het document dat Geertruyd laat opstellen voor haar huwelijk met Jacob Crabbe.

3. Het is niet duidelijk of hij uit Amsterdam of Nieuw-Amsterdam kwam.

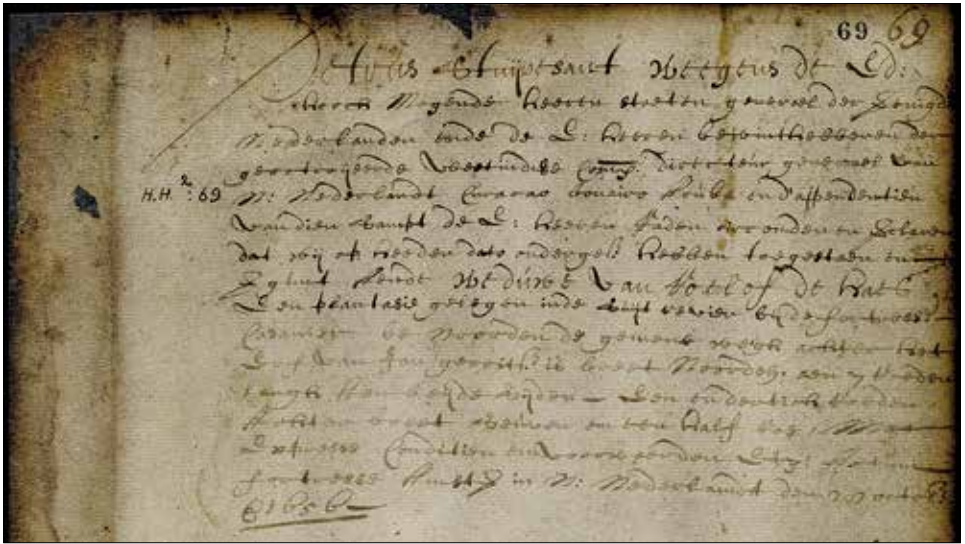
aantal van de inwoners om een bijdrage aan een geschenk voor de lokale leiders om de goede vrede te bewaren en de handel te bevorderen. Jacob Crabbe beloofde om voor een bedrag van dertien gulden bij te dragen. Eén van de hoogste bedragen van de zestien donaties. In februari van het jaar daarop vroeg Crabbe toestemming om een plantage te mogen stichten bij de Steenbakkers Hoek aan het zuidende van Nieuw-Amstel. Op de plaats waar nu het New Castle Battery Park ligt. De aanvraag werd goedgekeurd, maar de plaats moest eerst nog worden geïnspecteerd om zekerheid te hebben over de opgegeven locatie. Het patent voor de plantage van Jacob Crabbe werd pas op 30 februari 1657 door Peter Stuyvesant verleend.

Op 7 juli 1656 maakten Jacob Crabbe uit Amsterdam en Geertruy Jacobs van Eemnes, de weduwe van Roelof de Haes, hun voorgenomen huwelijk bekend voor de raad van Paul Jacquet, plaatsvervangend directeur aan de Delaware, waarbij ze beiden verklaarden dat ze op dat moment geen relatie met iemand anders hadden. Ook nu liet Geertruyd voordat ze ging trouwen een document opstellen waarin het erfdeel van haar kinderen bij Roelof Jansen de Haes werd veilig gesteld. Hieruit blijkt dat er niet veel te verdelen viel. De kinderen: Joannes de Haes, ongeveer 10 jaar oud, Marritien de Haes, ongeveer 9 jaar oud en Annitien de Haes ongeveer 3 jaar oud, krijgen ieder een bedrag van 6 gulden. De al eerder genoemde Olof Stevensz en Hendrick Kip werden als voogden over de minderjarige kinderen aangesteld.

Geertruyd had, voordat ze met Jacob Crabbe trouwde, een aanvraag gedaan om de gronden waar Roelof de Haes en zij gebruik van maakten, te formaliseren. Ze kreeg op 18 oktober 1656 als de weduwe van Roelof de Haes twee landpatenten van Peter Stuyvesant. Eén voor een plantage op de plaats van het huidige Amstel House. Het andere voor de bouw van een huis op de hoek tussen The Strand en Harmony Street. Dat Jacob Crabbe over enig kapitaal kon beschikken, bleek wel uit de leningen die hij aan diverse personen verstrekt had. Maar omdat de nederzetting nog in de eerste ontwikkelingsfase was, leverde het terugbetalen aan Crabbe vaak problemen op. Hier zijn in de archieven diverse voorbeelden van terug te vinden.

Naast zijn baan als barbier-chirurgijn had Crabbe dus de zorg voor zijn plantage en handelde hij waarschijnlijk ook nog in huiden. Hiernaast was er ook nog tijd om de gemeenschap te dienen. Op 30 juni 1660 werd Jacob Crabbe samen met Hendrick Kip en Baes Joosten door Mr. Alexander D'Hinoyossa aangesteld als gevolmachtigde van Nieuw-Amstel. Gelijkijdig werd er besloten om een aanbeveling naar de patroons te sturen voor de promotie van de kolonie. Het kan dat Crabbe met de aanbeveling teruggevaren is naar de Verenigde Nederlanden. D'Hinoyossa gaf in

Land patent van Peter Suyvesant aan de weduwe van Roelof de Haes in New Castle. "Aen de Weduwe van Roelof de Haes een plantasie gelegen in de Suijt Revier bij de fortresse Casamier."

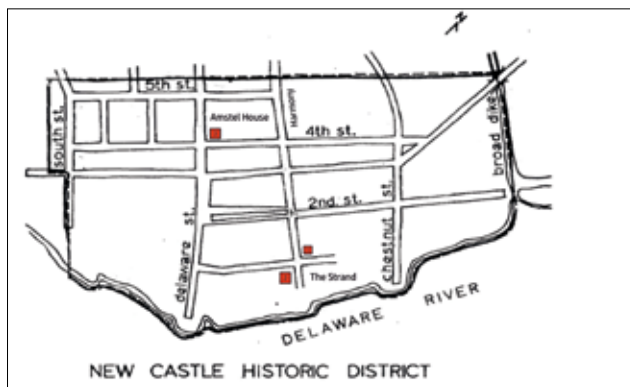
ieder geval toestemming aan Jacob Crabbe om op 30 augustus 1660 met het schip de Groene Arend naar het vaderland te vertrekken. Er is sprake van dat Crabbe bij zijn vertrek een schuld achterliet. Dit zou er op kunnen duiden dat hij vertrokken was om niet terug te keren, want hierna werd er niets meer over hem vernomen en werd Geertruyd Jacobs de weduwe Crabbe genoemd.

Slechts vier jaar had het derde huwelijk van Geertruyd Jacobs geduurd. Haar kinderen zijn dan tussen de 7 en 19 jaar oud en zeker de oudste kinderen zullen dan al een bijdrage hebben geleverd aan het onderhoud van het gezin.

De overname van de kolonie Nieuw-Nederland door de Engelsen in 1664 maakte het leven er niet eenvoudiger op voor de weduwe Crabbe en haar minderjarige kinderen. Alexander D'Hinoyossa, de Hollandse commandant van het Fort Casimir, weigerde het fort over te geven. Hierop vielen de Engelsen het fort aan. De Hollanders waren echter niet tegen de Engelse overmacht opgewassen en werden gedwongen zich alsnog gewonnen te geven.

Hierbij zal Geertruyd waarschijnlijk ook schade hebben geleden, maar het huis van de familie op de hoek van The Strand en Harmony Street is in ieder geval hun eigendom gebleven.

Kaart van New Castle uit 1805 met hierop aangegeven de eigendommen van de familie De Haes.

1. De plaats van het huis van Geertruyd Jacobs op de hoek tussen The Strand en Harmony Street.
2. De plaats van het huis van Roelof de Haes jr.
3. De plantage van Geertruyd Jacobs op de plaats van het latere Amstel House.

26-28 en werd in 1657 verbouwd tot kerk. In 1854 werd besloten om een nieuwe Presbyteriaanse kerk te bouwen op de plaats van de begraafplaats en werden de graven overgebracht naar de nieuwe begraafplaats ten westen van de stad.

Het nageslacht van Geertruyd Jacobs

Na het huwelijk van Geertruyd Jacobs met Jacob Crabbe kozen haar oudste zoons uit haar eerste huwelijk met Gerrit Jansen van Vorst hun eigen weg. Jan Gerritsen van Vorst trouwde op 9 juli 1662 in Nieuw-Amsterdam met Sara Joseph Waldron. Hun nakomelingen zijn in de omgeving van New York blijven wonen.

De tweede zoon Jacob Gerritsen van Vorst vertrok van Nieuw-Amstel naar Albany aan de bovenloop van de Hudson. Hij trouwde daar met Sara Jillis Fonda uit Eagum in Friesland. Jacob was kruier en wagenvoerder in Albany waarvoor hij van de burgmeester van Albany een officiële aanstelling had gekregen. Jacob en Sara kregen een zoon Jillis Jacobse van Vorst die naar Schenectady vertrok. Afstammelingen van Jillis woonden nog tot aan het begin van de 20e eeuw in Schenectady.

Geertruyd Jacobs is waarschijnlijk tussen 1674 en 1679 gestorven. In 1674 werd ze nog genoemd als "widow Crabbe" in een rekening van George Stern maar in 1679 blijkt dat het stuk land waar ze woonde het eigendom van haar zoon Johannes de Haes was geworden. Geertruyd werd naar alle waarschijnlijkheid begraven op de begraafplaats achter de oude Hollandse Kerk. Deze kerk was het voormalige woonhuis van Andries Hudde aan The Strand

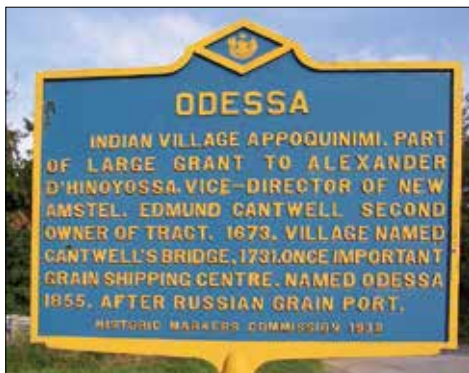
Johannes Roelofsen en Roeloff de Haes

Johannes de Haes, de oudste zoon van Roelof de Haes en Geertruyd Jacobs was bij zijn moeder in Nieuw-Amstel blijven wonen. Hij trouwde rond 1668 met Elisabeth Couturier, de dochter van de bekende schilder/handelaar Hendrick Couturier. Ze kregen zeker drie kinderen, Roeloff, Johannes en Rebecca en mogelijk nog een dochter Elizabeth. Johannes handelde in tabak en linnen en werd een aanzienlijk persoon in de gemeenschap van New Castle. In 1673 werd hij aangesteld als ontvanger van de landhuur en het jaar daarop als ontvanger van de douane. In datzelfde jaar kreeg hij ook zijn aanstelling als luitenant van de militia, gevolgd door een bevordering tot kapitein twee jaar later. Op 34-jarige leeftijd werd Johannes aangesteld als vrederechter in New Castle. In de periode tussen 1683 en 1690 was hij ook nog vertegenwoordiger van New Castle County in de eerste wetgevende macht van Pennsylvania onder William Penn. Hij woonde in het huis van zijn moeder op de noordwest hoek van The Strand en Harmony Street. Johannes overleed kort voor 1 juli 1695.

Roeloff, de oudste zoon van Johannes de Haes, trouwde rond 1700 met Sarah Williams Neering. Ze kregen vijf dochters, waaronder Sarah die trouwde met Francis Janvier. Francis Janvier en

Oude foto van een tekening van Roeloff de Haes jr. met als onderschrift: "Rowloff de Haes, colonial settler." 4

Odessa Historic Marker. "Edmund Cantwell second owner of tract"

4. New Castle History and Archaeology Program. RoeloffdeHaes (nc-chap.org)

Sarah de Haes zijn de stamouders van de “De Haes Janvier” familie waar diverse bekende meubelmakers, schilders en dichters van afstammen, zoals Francis de Haes Janvier die beroemd werd met het gedicht “The Sleeping Sentinel”. Hun gezamenlijk werk is te zien in het Biggs Museum of American Art in Dover, Delaware Net als zijn vader was Roeloff de Haes één van de leden van de wetgevende macht van Delaware nadat deze staat in 1704 onafhankelijk was geworden van Pennsylvania. Roeloff overleed in februari 1716.

“Cantwell’s Bridge” op een oude foto uit de Library of Congress.

Edmund en Richard Cantwell

Marritje, de oudste dochter van Roelof de Haes en Geertruyd Jacobs trouwde rond 1670 met haar buurman Edmund Cantwell, die als kapitein van één van de Engelse schepen in 1664 in Nieuw Amsterdam was aangekomen. Na de verovering van de Hollandse kolonie kreeg Edmund een landgoed in Appoquinimink, het latere Odessa. Tegenwoordig staat hier een “Historical Marker” met als opschrift: “Odessa, indianen dorp Appoquinimi. Deel van

een groot stuk land dat aan Alexander D’Hinoyossa, onderdirecteur van Nieuw Amstel, werd gegeven. Edmund Cantwell was de tweede eigenaar van deze grond.”

Edmund was High Sheriff van New Castle County, ontvanger van de landrenten en kapitein van de militia en was de eigenaar van veel grond in New Castle en omgeving. Gouverneur Edmund Andros benoemde hem in 1674 tot zijn plaatsvervanger.⁵ Naast de al eerder genoemde functies werd Edmund Cantwell in 1675 ook nog benoemd tot landmeter in Delaware. In 1683 beëindigde Edmund zijn carrière als High Sheriff waarna hij nog vrederechter was en een jaar zitting heeft gehad in de Raad van de gouverneur als vertegenwoordiger van New Castle. Edmund Cantwell is kort voor 17 januari 1685 overleden. Na zijn dood erfde zijn zoon Richard het landgoed in Appoquinimink. Richard kreeg in 1731 toestemming om een brug over de Appoquinimink Creek te bouwen en sinds die tijd stond de nederzetting, die hier ontstaan was, bekend als Cantwell’s Bridge. De naam van de plaats werd in 1855 gewijzigd in Odessa.

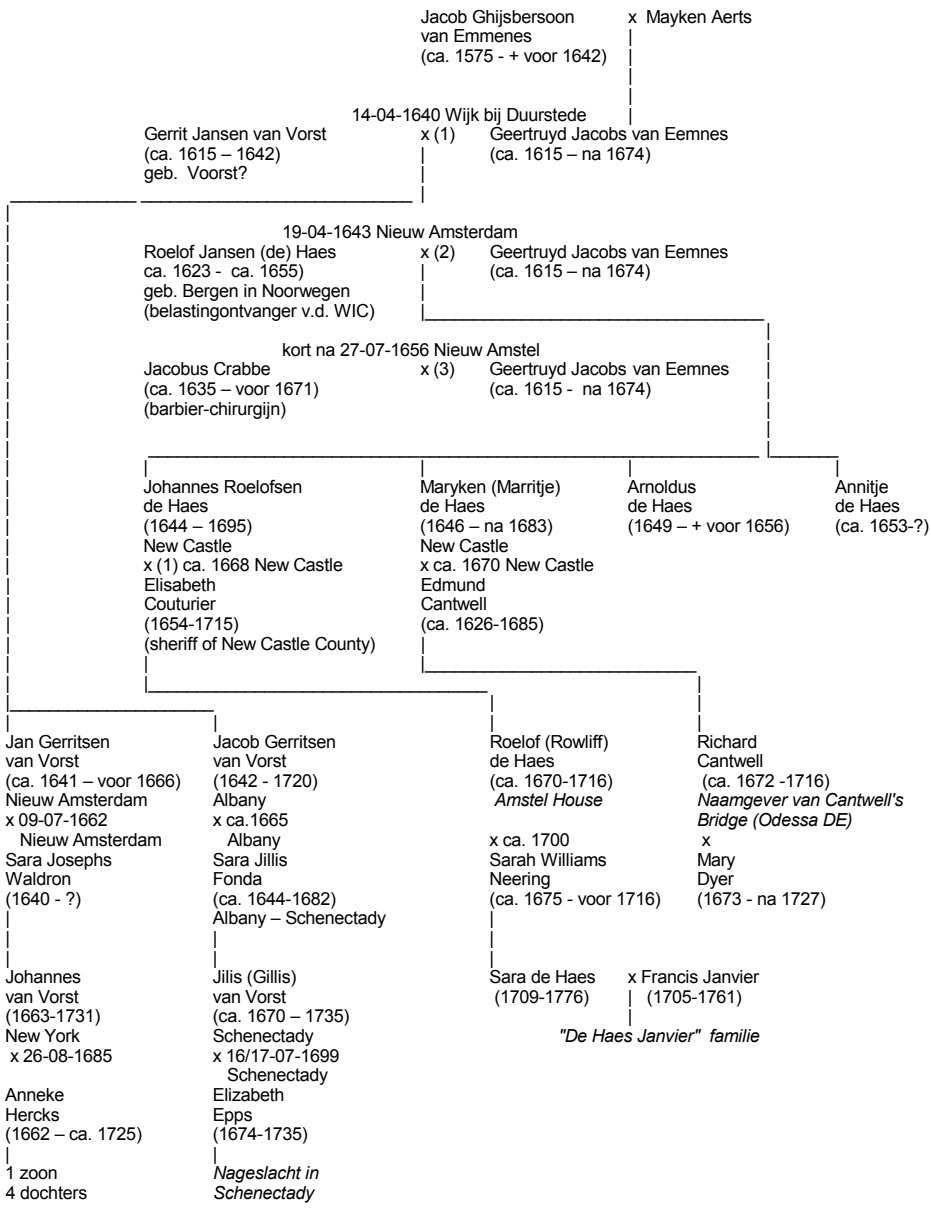
---

5. Sir Edmund Andros was gouverneur van New York in de periode 1674-1681.

Geertruyd Jacobs van Eemnes

Schema van de familie van Geertruyd Jacobs van Eemnes.

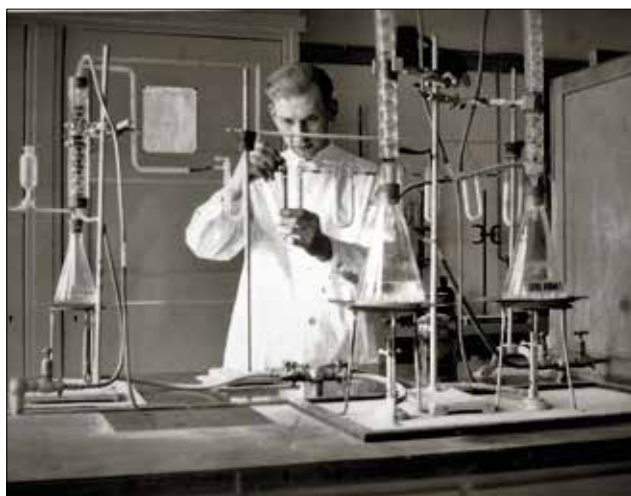

Belangrijke uitvinding bij de Ocrietfabriek

Rom van der Schaaf

In september 2021 werd ik gebeld door Ruud Brouwer, een zoon van de uitvinder. Hij had via internet HKE-artikelen over de Ocrietfabriek gelezen en had mogelijk nieuwe informatie over het "Ocrateren". Nader contact leidde tot dit artikel. In 2010 en 2011 zijn er publicaties verschenen over de historie van de in 2008 gesloten Ocrietfabriek. In het kwartaalblad van december 2010 werd kort het zogenaamde Ocrateren genoemd, dat vanaf ca. 1954 werd toegepast voor de geleverde producten. Bij het onderzoek naar de historie van het bedrijf is er bijna geen informatie over de

Cornelis Brouwer, in 1941 nog werkend in het chemisch laboratorium van de Hoogovens.

uitvinding aangetroffen, terwijl het voor de Ocrietfabriek heel belangrijk is geweest. Vermoedelijk is de oorzaak daarvan, dat de uitvinder C. Brouwer korte tijd na de uitvinding een ernstige hersenbloeding heeft gekregen.

Ocrateren is het langs chemisch-fysische weg verminderen van de gevoeligheid voor invloeden van allerlei aard. Bij deze behandeling¹ wordt de zogenaamde "vrije kalk" gebonden, die is gevormd bij de verharding van het

1. De brochure Lavet Vademecum van ± 1960 geeft op blz 40: Het kernpunt van de Ocraatmethode is het behandelen van het product met een fluorhoudend gas, dat langs chemische weg de zwakke bouwstoffen van het cementskelet omzet in sterke verbindingen.
2. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Ocriet>

cement. Hierdoor kan een beschermende laag bereikt worden met een diepte tot 8 mm.²

De uitvinder en zijn gezin

De uitvinding van het ocrateren is in 1949 gedaan door Cornelis Brouwer (1919-1975).³ Hij had een opleiding gevolgd op HBO-niveau tot chemisch analist en chemisch technicus. Na een aantal jaren werken bij de Hoogovens stapte hij over naar de Ocrietfabriek bij Eemnes en Baarn. Er was rond 1950 nog een groot tekort aan woonruimte. Daarom kocht de Ocrietfabriek in 1951 een woonboot voor personeelsleden. De leden van het gezin Brouwer waren de eerste bewoners daarvan. Vader en moeder Brouwer hadden toen vijf zontjes, geboren in de periode 1944 tot 1950 te Leiden en

Ruud Brouwer, in 1952 op het paadje tussen de woonboot en de Eemweg.

Onder: Ansichtkaart met luchtfoto van de Ocrietfabriek in juni 1957. Bijna rechts boven is de woonboot, waar van oktober 1951 tot oktober 1952 het gezin Brouwer woonde.

---

3. Octrooi No. 75384, ingediend 16 mei 1950.

Beverwijk. Na enkele verhuizingen werd het gezin nog uitgebreid met twee dochters en een zoon.

De woonboot lag in de Eem, zoals blijkt uit bijgaande foto met de kleuter Ruud Brouwer en uit een luchtfoto van de Ocrietfabriek. Volgens de gemeentelijke registratie van woonadressen woonde het gezin vanaf 24 oktober 1951 te Eemnes, Jachthaven “de Watermolen”. Een klein jaar later (10 oktober 1952) was het woonadres Tromplaan 15 te Baarn. Dat was daarvoor het woonhuis van de directeur van de Ocrietfabriek Han van der Eerde, die was verhuisd naar een mooier huis in de Javalaan in Baarn. Kort na de verhuizing heeft de uitvinder Cornelis Brouwer een ernstige hersenbloeding gekregen. Voor Brouwer volgde er een lange herstelperiode. Directeur Van der Eerde en zijn vrouw kwamen zo nu en dan op bezoek. Brouwer heeft na het infarct niet meer bij de Ocrietfabriek kunnen werken. Doordat er toen weinig sociale voorzieningen waren, werden het voor het gezin moeilijke jaren. Wegens het succes van de uitvinding heeft de Ocrietfabriek aan Brouwer wel een vergoeding uitgekeerd. Zoon Ruud vertelde, dat zijn vader van de vergoeding een auto heeft gekocht, maar dat na de hersenbloeding de vergoeding ook nodig is geweest voor een enigszins redelijk bestaan. In 1956 vond C. Brouwer een baan in Grave, bij een startende betonwarenfabriek. Hij heeft ongeveer een jaar als forens gependeld. Op werkdagen woonde hij dat jaar in “Hotel het Wapen van Grave”. De moeder van Ruud heette Hendrika Catharina Piena. Zij was geboren in 1918 in Leiden en is in 2014 overleden te Grave. In het gezin met acht kinderen werd over de periode bij de Ocrietfabriek vrijwel niet gesproken. Maar tamelijk kort voor haar overlijden hoorde Ruud van zijn moeder, dat zijn vader voor de Ocrietfabriek een belangrijke uitvinding had gedaan en dat daarover in een Duits tijdschrift was gepubliceerd. Een exemplaar van het tijdschrift had zijn oudste broer George (geb. 1944) in bezit.

De uitvinding

Nadat Ruud mij begin september 2021 had gebeld hebben wij geprobeerd punten uit het verleden op te helderen. Na mijn vraag over de aanleiding om contact te zoeken met de HKE kreeg ik het volgende antwoord:

In een gesprek met mijn kinderen kwamen we te spreken over deze periode. Wat mijn vader precies had uitgevonden kon ik toen niet beantwoorden en ben toen gaan speuren in wat wij zelf nog hadden. Zo kwam ik op het Duitse artikel en familiefoto's. Ik ben gaan googelen op Ocrietfabriek en zo kwam ik op jouw historisch overzicht van de Ocrietfabriek (HKE-2010-4 en 2011-1). Zodoende heb ik met jou contact gezocht omdat ik denk dat de uitvinding van het ocrateren een belangrijke

bijdrage heeft geleverd aan het succes van de bij de Ocrietfabriek geproduceerde producten. Ook het verkrijgen van patenten in zoveel landen op dit procedé zal zeker voor de Ocrietfabriek belangrijk geweest zijn en vele voordelen hebben opgeleverd. Ik denk dat deze, toch niet onbelangrijke, informatie een bijdrage levert aan de geschiedschrijving over de Ocrietfabriek. Het Duitse artikel kan dan als bron worden aangehaald. Het artikel wordt dan via het archief van de Historische Kring Eemnes ook toegankelijk voor geïnteresseerden.

Leverancier Dyckerhoff (midden) van "Dyckerhoff Portland-Zementwerke AG", ca. 1950 op bezoek bij de Ocrietfabriek. Rechts directeur Van der Eerde.

De uitvinding in het Duitse artikel

Het artikel wordt bewaard in het HKE-archief 3FD1-19. Het is een artikel in: "Tonindustrie-Zeitung 76", verschenen in 1952. Vertaald in het Nederlands is de titel *Zuurvast Beton*. In het artikel wordt aangetoond, dat door *ocrateren* beton zuurbestendiger wordt dan de klassieke methoden en op een aantal punten tweemaal zo sterk. Dat is geconstateerd door proeven in het laboratorium van het bedrijf "Dyckerhoff Portland-Zementwerke AG", gevestigd in de omgeving van Wiesbaden. Als uitvinder van het Duitse octrooi⁴ wordt C. Brouwer genoemd, die als hoofd chemie in dienst was van de Ocrietfabriek N.V. te Baarn. Mogelijk is de beproeving bij het Duitse bedrijf en de publicatie tot stand gekomen doordat de Ocrietfabriek een goede klant was van dat bedrijf.

---

4. Patent DBP 849 225

Uit historische gegevens die bij de HKE zijn bewaard blijkt, dat niet alleen in Duitsland octrooi is verkregen, maar totaal in 35 landen. Ruud Brouwer heeft geconstateerd, dat in Nederland voor het octrooi nr. 75384 is verleend op 10 juli 1954, nadat het was aangevraagd op 5 januari 1951. Aanvrager was de Ocrietfabriek N.V. te Baarn.

Indruk van het bedrijf Goodhope Concrete Pipes Ltd. te Pietermaritzburg. in Zuid-Afrika, waaraan ca. 1960 een ocratinstallatie is geleverd en waar J.W.Kranendonk enkele weken verbleef voor algehele ondersteuning.

Ocraatinstallaties en export daarvan

Voor de *ocraatinstallatie* was in de Ocrietfabriek extra zorg nodig, omdat het bij het proces gebruikte fluorgas gevaarlijk is. Bij mijn interview in 2010 met Elis Rijn, destijds hoofd van het bedrijfsbureau, vertelde hij, dat globaal eens per maand alarmsituaties optraden. Het bedrijfsbureau bevond zich op de verdieping dicht bij de *ocraatinstallatie*. Bij alarm moest men snel door een rond raam (nooduitgang) naar buiten, wegens het risico van vergiftige dampen/gassen.

Ocrateren was niet alleen belangrijk voor de producten van *ocriet*, zoals *lavets* en aanrechtbladen. De levensduur van betonnen buizen voor chemische stoffen werd verhoogd van 12 jaar naar 30 à 35 jaar. In 1959 behandelde de Ocrietfabriek buizen van een bedrijf in Drachten voor BP op de Maasvlakte. Mogelijk was dit een voorbeeld, dat leidde tot export van Ocraatinstallaties. In de periode 1961 tot 1964 reisden de heren D.G. Gortzak en J. van Veenendaal naar een aantal verre landen voor het in bedrijf stellen van ocraatinstallaties. In verband met hen zijn genoemd Australië, Verenigde Staten van Amerika en Texas. Van Gijs Kranendonk heb ik gehoord, dat aan zijn vader was voorgesteld, dat het gezin Kranendonk zou verhuizen naar Zuid-Afrika voor ondersteuning van het bedrijf Goodhope Concrete Pipes Ltd. te Pietermaritzburg.

Uitnodiging Nieuwjaarsreceptie Kerst- en nieuwjaarswens

Wij van de HKE wensen u heel prettige feestdagen en een gezond en gelukkig 2022. Er is gelegenheid om elkaar te ontmoeten op onze nieuwjaarsreceptie zaterdag 8 januari vanaf 16.00 u in de Oudheidkamer. Om 18.00 u is de receptie afgelopen.

U bent van harte welkom!

PS. Houd de maatregelen rond COVID goed in de gaten! Het kan zijn dat we deze receptie niet door kunnen laten gaan.

in de periode van 1811 tot 2020

Harry van der Voort

Nu de bestuurders uit de eerste periode van 1811 tot 1851 zijn besproken, is het de beurt aan de bestuurders uit de tweede periode. Deze periode loopt van 1851 tot 1941. In 1851 werden als gevolg van de wijziging van de Kieswet in 1850 en de invoering van de Gemeentewet van 1851 voor het eerst de leden van de gemeenteraad gekozen. In 1941 maakte de Duitse bezetter een einde aan de gemeenteraad als gekozen vertegenwoordigers van de inwoners. De derde periode, die loopt van 1945 tot heden, komt later aan bod.

Deze tweede periode omvat 46 mannen die in Eemnes burgemeester, wethouder of raadslid waren. De eerste 12 van hen passeerden in het vorige nummer de revue. Nu komen eveneens 12 bestuurders aan de orde. De overige 22 komen in de volgende delen aan bod. Van elke bestuurder is een korte levensschets samengesteld. Hierin wordt verteld wie zij waren, waar zij woonden en wat zij in het dagelijks leven deden.

Jan Hagen Wzn.

Jan Hagen werd op 23 januari 1881 in Eemnes geboren als zoon van timmerman Wouter Hagen Wzn. en Steintje Dop, dochter van timmerman Jan Dop. Jan was protestants-christelijk. Hij trouwde op 5 juni 1903 met zijn volle nicht Hendrina Dop, dochter van timmerman Jan Gosen Dop en Gerritje Kuiper. Uit hun huwelijk werden twee zonen geboren die beiden volwassen werden. Jan woonde aanvankelijk met zijn gezin in het huis Streefoordlaan 44 hoek Molenweg 6. Later verhuisde hij naar

Jan Hagen (1881-1950)

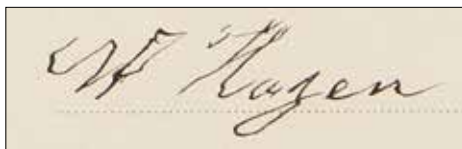

Laarderweg 114. Jan Hagen was timmerman-aannemer van beroep. Hij werkte jaren lang met Bertus Groen aan de bouw van nieuwe woonhuizen aan de Laarderweg en directe omgeving. Jan zorgde voor de aankoop van grond en waarschijnlijk had hij de zakelijk contacten, terwijl Bertus de ontwerpen van de huizen maakte. Zelfs zijn eigen woonhuis aan Laarderweg 114, op de hoek met de Verbindingsweg, was door Bertus Groen ontworpen. Jan overleed op 21 oktober 1950 in Eemnes.

Jan Hagen werd raadslid voor de ARP op 1 september 1923 en werd herkozen in 1927, 1931 en 1935. Na de verkiezingen van 1935 werd Jan op 1 september geïnstalleerd als raadslid maar hij trok zich al op 23 september 1935 terug omdat hij zeer verbolgen was over de wijze waarop de wethouders waren gekozen. Op 5 maart 1936 keerde Jan terug in de raad omdat zijn opvolger bedankt had. Op 1 september 1941 werd hij tezamen met de andere raadsleden afgezet door de Duitse bezetter. In oktober 1945 keerde Jan terug in de tijdelijke raad en na de eerste vrije verkiezingen van de oorlog op 26 juli 1946 werd hij raadslid voor de Groep Gemeentebelangen. Bij de verkiezingen van 22 juni 1949 werd hij niet meer herkozen. Jan Hagen was 21 jaar en 3 maanden bestuurder.

Wouter Hagen Czn.

Wouter Hagen was in het dagelijks leven kastelein van Café Schippers Welvaren en stond daarom in Eemnes beter bekend als Wout Schepie. Daarnaast was hij ook landbouwer. Hij werd op 16 april 1841 in Eemnes geboren en was de zoon van Cornelis Hagen en Aaltje Blom.

Handtekening van Wouter Hagen (1841-1926)

Wout trouwde in Eemnes op 5 februari 1886 met Amerentia Frantsen, dochter van schipper Jacob Rijnders Frantsen en Johanna Meijer. Zij kregen twee kinderen, dochters, die beiden volwassen werden. Wout nam tussen 1882 en 1889 Schippers Welvaren over van Wouter Hagen Wzn. Zelf deed hij Schippers Welvaren in 1916 over aan Gerardus Staal. Wout woonde op Wakkerendijk 21-23 tot 1919, daarna op Kerkstraat 10. Hij was protestants-christelijk. Wout overleed op 7 december 1926. Wouter Hagen werd op 1 september 1903 raadslid en telkens herkozen tot 1919. In dat jaar werd hij bij de eerste algemene verkiezingen niet herkozen en hij trad op 31 augustus af. Wout was 16 jaar bestuurder.

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
CORNELIS HILHORST GIJSZ,
 Weduwnaar van
JAAKJE VAN KLOOSTER,
*lid van het R. C. Armbestuur, geboren te Eemnes
 den 21sten April 1811, aldaar overleden, voor-
 zien van de H. H. Sacramenten den 11den
 Januari 1894 en begraven den 15den
 Januari op het R. K. Kerkhof.*

Ik bid U Heer, gedenk hoe ik voor U gewandeld heb in waarheid en met een oprecht hart, en dat ik gedaan heb hetgeen U behagelijk was.
 IV Rzo. 8.

De dood is beter dan een bitter leven, en de eeuwige rust beter dan eene voortdurende krankheid. Gelukkig is hij die acht neemt op den behoefte en arme; ten kwade dage zal de Heer hem verlossen.
 Psalm XL: 2.

GEBED.

O God, barmhartige Vader aller wezens, ontvang de ziel van wien dienaar Cornelis in genade, en doe hem in uw rijk het geluk der zaligen genieten, dat gij bereid hebt voor hen, die U beminnen, door Jesu Christus onzen Heer, AMEN.

ONZE VADER. — WEES GEGROET.
 HIJ RUSTE IN VREDE.

J. Luyt. Eemnes

Bidprentje van Cornelis Hilhorst (1811-1894)

†
 BID VOOR DE ZIEL
 van Zaliger
Lambertus Hoogbeem,
na het ontsagen der laatste H.H. Sacramenten overleden te Eemnes, den 4 Maart 1877, in den ouderdom van bijna 73 jaren, en begraven den 8 daaraanvolgende, op het R. K. Kerkhof aldaar.

Hij was een eenvoudige en oprecht man, die God vreesde en het kwaad vlugtte, en een vader der armen.
 Job I en XXIX.

Mijne kinderen! luistert naar de woorden mijns monds en legt die als een grondwerk in uwe harten. Uwe moeder zult gij eeren al de dagen haars levens, want gij moet gedenken welke en hoe groote gevaren zij voor u nitgestaan heeft.

Hebt God in uwe gedachten al de dagen uws lerens en wacht u wel van ooit toestemming te geven aan de zonden.
 Tob. IV.

Dat al wat u toegereonden wordt u saugenaam zij, zelfs al treffen u slag op slag: want even als het goud in het vuur beproefd wordt, worden de lievelingen van God in den oven van rampspoeden op den toets gesteld.
 Eocl. II, v. 45.

Ik bid u, Broeders! door onzen Heer JESUS CHRISTUS, en door de liefde van der H. Geest, dat gij mij door uwe gebeden bij God te hulp komt
 Br. a. Rom. XV, 30.

En u, mijn zoon, gedenk mijner aan het altaar des Heeren.

ONZE VADER, enz. — WEES GEGROET, enz.
 HIJ RUSTE IN VREDE!

Gedrukt bij Joh. Geradts & Comp., te Hilversum.

Bidprentje van Lammert Hoogeboom (1805-1877)

Cornelis Hilhorst Gzn.

Cornelis Hilhorst werd op 21 april 1811 geboren in Eemnes als zoon van Gijsbert Hilhorst en Barbara Janse Dijkman. Hij trouwde op 14 juni 1842 met Jaakje van 't Klooster uit Eemnes. Hun huwelijk bleef kinderloos. Cornelis was rooms katholiek en was boer op de boerderij Meentweg 31. Hij overleed in Eemnes op 11 januari 1894. Cornelis Hilhorst werd op 3 september 1867 gekozen als raadslid. Hij werd telkens herkozen. Voor de raadsvergadering van 15 juli 1890 trok hij zich om onbekende redenen terug als raadslid. Cornelis was 22 jaar en 10 maanden bestuurder.

Lammert Hoogeboom

Lammert Hoogeboom was de zoon van Pieter Dirks Hoogeboom en Aaltje Peterse Stalenhoef. Hij werd op 4 april 1805 in Eemnes geboren en trouwde op 23 september 1834 in Blaricum met Klaasje Jans Rigter. Zij kregen 13 kinderen, zeven zonen en

zes dochters. Vier zonen en alle dochters werden volwassen, onder wie Marretje die later zou huwen met Hermanus Franciscus Pen. De andere dochter die ook zou huwen was Aaltje. De overige kinderen bleven ongehuwd, onder wie Siardus Petrus die priester (aalmoezenier) werd. Lammert en Aaltje waren landbouwers op de boerderij Wakkerendijk 180. Lammert was rooms katholiek en overleed op 4 maart 1877 in Eemnes.

Lammert Hoogeboom werd in 1851 gekozen in de nieuwe gemeenteraad. Hij werd op 16 oktober geïnstalleerd als raadslid. Lammert bleef, na telkens om de zes jaar herkozen te zijn, raadslid tot zijn overlijden in 1877. Hij was 25 jaar en 4 maanden bestuurder.

Willem van Isselt

Willem van Isselt werd op 13 augustus 1889 geboren in Eemnes als zoon van Cornelis van Isselt en zijn tweede vrouw Rutje Elders. Hij trouwde op 29 augustus 1916 met Willemina Petronella Bouwmans uit Heteren. Zij kregen drie kinderen, twee zonen en een dochter die allen volwassen werden.

Willem was rooms katholiek en hij was schilder in de bouw. Samen met zijn gezin verhuisde hij nogal eens. Aanvankelijk woonde hij in Eemnes Binnendijks, op Wakkerendijk 51. Later woonde hij op Laarderweg 116 en daarna aan de Nieuweweg. Op 15 juni 1928 vertrok hij naar Laren.

Willem overleed op 23 januari 1943.

Willem van Isselt werd op 6 mei 1919 bij de eerste algemene verkiezingen tot raadslid gekozen. Echter bij de installatie van de nieuwe raadsleden op 9 september bedankte hij alsnog. Willem was derhalve geen bestuurder.

Bidprentje van Willem van Isselt (1889-1943)

In uwe godvruchtige gebeden
bevelen wij aan de Ziel van Zaliger

Willem van Isselt
Echtgenoot van
**WILHELMINA PETRONELLA
BOUWMANS,**
geboren te Eemnes 13 Aug. 1889,
overleden te Laren N. H. voorzien
van het H. Oliesel na een kort-
stondig lijden den 23 Jan. 1943
en den 27en Jan. d.a.v. begraven
op het St. Janskerkhof aldaar.

Hij was bemind bij God en bij
de menschen en zijn aandenken
is in zegening. Eccl. 45, 1

Luistert, mijne kinderen, luistert
naar uwen vader: Dient den Heer
in oprechtheid en streeft ernaar
te doen, wat Hem welgevallig is.
Tob. 14, 10.

Die zich over den arme ontfermt
zal gelukkig zijn. Hij leent aan
den Heer en Hij zal hem zijne
weldaden vergelden. Spr. 19, 17.

Moge God hem, op voorspraak
van zijn geliefde Heiligen, het
eeuwig loon schenken.

Heer geef hem de eeuwige rust.

Druk J. Jonk, Laren.

Jan van 't Klooster Rzn

Jan van 't Klooster werd op 9 mei 1855 in Eemnes geboren als zoon van Rutger van 't Klooster en Margaretha Kuijer. Hij trouwde op 30 januari 1882 in Eemnes met Marritje Schouten. Zij kregen acht kinderen, zes zonen en twee dochters, die allen volwassen werden. Jan was rooms katholiek en was boer op de boerderij Meentweg 49. Hij was voorzitter (dijkgraaf) van het Waterschap Eemnes en lid van het R.K. Armbestuur. Jan overleed in Eemnes op 3 maart 1922. Hij was de vader van Petrus Antonius van 't Klooster.

Jan van 't Klooster werd op 1 september 1903 raadslid. Hij werd tot 1919 telkens na zes jaar herkozen. Bij de eerste algemene verkiezingen van 1919 werd hij herkozen als raadslid. Jan was vanaf 19 december 1904 tevens wethouder en werd telkens na zijn herverkiezing ook herkozen als wethouder. Hij bleef raadslid en wethouder tot zijn dood in 1922. Jan was 18 jaar en 6 maanden bestuurder

Jan van 't Klooster (1855-1922)

Peter van Klooster

Ondanks dat Peter van ('t) Klooster op 8 augustus 1841 in Leusden was geboren, stamde hij uit de Eemnesser familie Van ('t) Klooster. Hij was een zoon van Johannes van Klooster en Rijkje van Roomen. Peter was niet erg consequent in de schrijfwijze van zijn achternaam. Hij komt zowel voor als Van Klooster en als Van 't Klooster. Peter trouwde op 10 oktober 1876 in Eemnes met Dirkje Bieshaar. Uit hun huwelijk werd één kind, een zoon, geboren, die levenloos ter wereld kwam (of kort na de geboorte overleed). Peter was rooms katholiek. Hij was boer op de boerderij de (oude) Suukerkist op Wakkerendijk 118 en op zijn oude dag woonde hij op Wakkerendijk 114. Peter overleed op 2 mei 1905.

Peter werd op 15 juli 1890 raadslid en bleef dit tot en met 31 augustus 1903 toen hij niet meer werd herkozen. Hij was 13 jaar en 1 maand bestuurder.

A handwritten signature in dark ink on a light-colored background. The signature is written in a cursive style and reads "P. van 't Klooster".

Handtekening van Peter van Klooster (1841-1905)

Piet van 't Klooster (1876-1974)

Pieter van 't Klooster

Pieter van 't Klooster werd op 2 december 1876 in Eemnes geboren als zoon van Hendrikus Johannes van 't Klooster en Maria Stalenhoef. Hij trouwde op 8 juni 1906 met Elizabeth Johanna Bieshaar (1879-1915). Zij kregen vijf kinderen, vier zonen en één dochter. Twee zonen werden volwassen. Na de dood van zijn vrouw hertrouwde hij op 22 oktober 1915 in Soest met Maria Helena van Hofslot (1887-1926). Uit dit huwelijk werden vier kinderen, twee zonen en twee dochters geboren die allen in hun kinderjaren overleden. In 1926 hertrouwde hij met Adriana van de Belt (1880-1965) uit Baarn. Dit huwelijk bleef kinderloos. Pieter was aanvankelijk boer op de boerderij Wakkerendijk 106. Later verhuisde hij met zijn gezin

naar Laarderweg 110 en was hij koopman. Pieter overleed in Hooglanderveen op 7 februari 1974. Hij was een neef van Jan van 't Klooster Rzn.

Pieter van 't Klooster werd raadslid op 28 maart 1912. In 1918 en 1919 werd hij herkozen als raadslid. Na de verkiezingen van 1923 keerde hij niet meer terug in de raad en hij trad af op 31 augustus. Pieter was 11 jaar en 5 maanden bestuurder.

Petrus Antonius van 't Klooster

Petrus Antonius van 't Klooster werd geboren op 24 oktober 1894 in Eemnes. Hij was een zoon van Jan van 't Klooster en Mairitje Schouten. Piet was rooms katholiek. Hij was boer en woonde op Meentweg 49. Piet bleef ongehuwd en overleed in Eemnes op 13 oktober 1971. Hij was een zoon van Jan van 't Klooster en een kleinzoon van Rutger van 't Klooster.

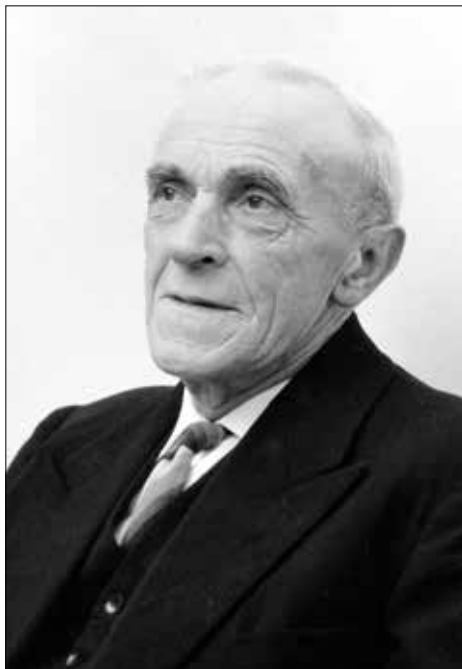
Piet werd in 1939 gekozen als raadslid voor de RKSP (de voorloper van de KVP) en werd op 1 september geïnstalleerd. Op 1 september 1941 werd hij, samen met alle andere raadsleden, door de Duitse bezetter afgezet. Na de oorlog keerde hij terug als raadslid in de tijdelijke gemeenteraad van 1945 tot 1946. Bij de eerste vrije verkiezingen van na de oorlog in 1946 werd Piet niet gekozen, maar hij werd op 2 mei 1948 raadslid en tevens wethouder als opvolger van H. C. A. Piël. Bij de

verkiezingen van 1949 en 1953 werd hij telkens opnieuw gekozen als raadslid. In 1958 stelde hij zich niet meer herkiesbaar en hij trad op 31 juli 1958 af. Petrus was 13 jaar en 2 maanden bestuurder

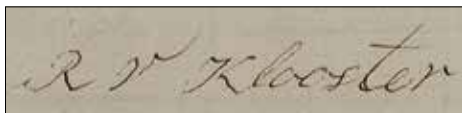
Rutger Janse van 't Klooster

Rutger van 't Klooster werd geboren op 21 februari 1819 in Eemnes als zoon van Jan van 't Klooster en Geertje Stalenhoef. Hij trouwde in Baarn op 8 mei 1854 met Margaretha (Grietje) Kuijer. Zij kregen zeven kinderen, allen zonen, van wie er vijf volwassen werden. Rutger was boer en woonde op Wakkerendijk 140. Hij was rooms katholiek en overleed op 22 juli 1890 in Eemnes. Hij was de vader van Jan en grootvader van Petrus Antonius van 't Klooster.

Piet van 't Klooster (1894-1971)

Rutger Janse van 't Klooster werd bij tussentijdse verkiezingen in juni 1858 na het overlijden van raadslid Hendrik Bieshaar gekozen als raadslid en op 26 augustus 1858 geïnstalleerd. Na het overlijden van wethouder A. Stoutenburg werd Rutger op 2 december 1876 gekozen als zijn opvolger als wethouder. Tevens werd hij gekozen als nieuwe ambtenaar van de Burgerlijke Stand. Op 26 augustus 1887 trad Rutger af als wethouder en raadslid en stelde zich niet meer herkiesbaar. Hij was 29 jaar bestuurder.

Handtekening van Rutger van 't Klooster (1819-1890)

Cornelis Kuijer

Cornelis Kuijer werd op 21 juli 1845 geboren te Soest als zoon van Theunis Kuijer en Gijsberta Schoonderbeek. Hij trouwde in Eemnes op 25 juni 1872 met Hendrica van 't Klooster. Uit hun huwelijk werden twee kinderen, dochters, geboren die beiden volwassen werden. Cornelis was rooms katholiek. Hij was van 1872 tot en met 1911

“Het Roode Kruis”, Wakkerendijk 41-47, waar Cornelis Kuijer (1845-1915) herbergier was.

herbergier in ‘t Roode Kruis en verkreeg op 23 februari 1882 bij de invoering van de Drankwet van 1881 een vergunning voor de verkoop van sterke drank in het klein voor een bestaande lokaliteit, de Herberg ‘t Roode Kruis dus. Hij deed op 2 mei 1912 afstand van deze vergunning. Cornelis Kuijer woonde met zijn gezin in de Herberg ‘t Roode Kruis die stond ter plaatse van de huidige woningen Wakkerendijk 41-47. In 1911 vertrok Cornelis naar Soest, waar hij op 14 januari 1915 overleed.

Cornelis Kuijer werd in 1881 gekozen als raadslid en op 6 september 1881 geïnstalleerd. Hij bleef raadslid, telkens na tussentijds herkozen te zijn, tot 16 oktober 1911. Hij trad af wegens vertrek naar Soest. In 1904 was Cornelis korte tijd tevens wethouder. Hij werd op 1 augustus 1904 gekozen als opvolger van L. Eek, die overleden was, maar op 12 december 1904 trad hij al terug. In de raadsvergadering van die dag zei de burgemeester ‘tot zijn leedwezen te moeten mededeelen, dat door C. Kuijer mededeeling had gedaan dat hij wegens verschillende omstandigheden zijn ontslag neemt als wethouder’. Cornelis was 30 jaar en 1 maand bestuurder.

Andries Kreuzen

Andries Kreuzen werd op 5 juni 1867 in Avereest (Hardenberg) geboren als zoon van Arend Kreuzen en Anthonia Margaretha van der Heide. Hij trouwde op 29 augustus

1891 te Sloten met Lolkjen Hottinga (Sloten 1863-Amsterdam 1908). Uit dit huwelijk werden 12 kinderen, vijf zonen, zes dochters en een levenloos kind geboren. Negen van hen werden volwassen. Andries hertrouwde in Zaandam op 6 augustus 1908 met Maartje Plekker (Zaandam 1870-Laren 1938). Uit het tweede huwelijk werden twee kinderen, twee zonen, geboren die beiden volwassen werden. Andries verhuisde op 23 april 1918 met vijf van zijn kinderen uit zijn eerste huwelijk (Hendrikje, Wilhelm, Siebregje, Johannes en Margaretha Rosina) en zijn tweede vrouw en hun beide kinderen naar Eemnes. Andries was protestants-christelijk. Hij was koopman in brandstoffen en kolenhandelaar. Hij woonde met zijn gezin op Wakkerendijk 72 in het huis "Ruimzicht". Kort na 23 februari 1920 verhuisde Andries met zijn gezin naar Laren, waar hij op 18 mei 1935 overleed.

"Huize Ruimzicht", Wakkerendijk 72, waar Andries Kreuzen (1867-1935) woonde.

Andries Kreuzen werd bij de eerste algemene verkiezingen in 1919 gekozen tot raadslid voor de ARP en op 2 september geïnstalleerd. Hij trad al op 23 februari 1920 af wegens zijn verhuizing naar Laren. Andries was slechts 6 maanden bestuurder.

Kleermakers in Eemnes door de eeuwen heen

deel 11

HENK VAN HEES

Er zijn in het verleden altijd kleermakers actief geweest in Eemnes. In een speciale artikelenserie willen de leden van de Genealogische Werkgroep Eemnes deze kleermakers en hun werk onder de aandacht brengen. De oudste gegevens, waarvan is uitgegaan, dateren van circa 1675. Er wordt een zo volledig mogelijk overzicht gegeven van de Eemnesser kleermakers tussen 1700 en heden. Vooral wat betreft de oude tijden is het ons niet gelukt om alle gegevens compleet te krijgen. We gaan uit van de huizen, waarin de kleermakerijen waren gevestigd. We beginnen in Eemnes-Binnen en trekken vandaar door de rest van Eemnes. Er worden afbeeldingen gebruikt, die te maken hebben met de behandelde kleermakerijen en algemene afbeeldingen uit de kleermakerijen door de eeuwen heen

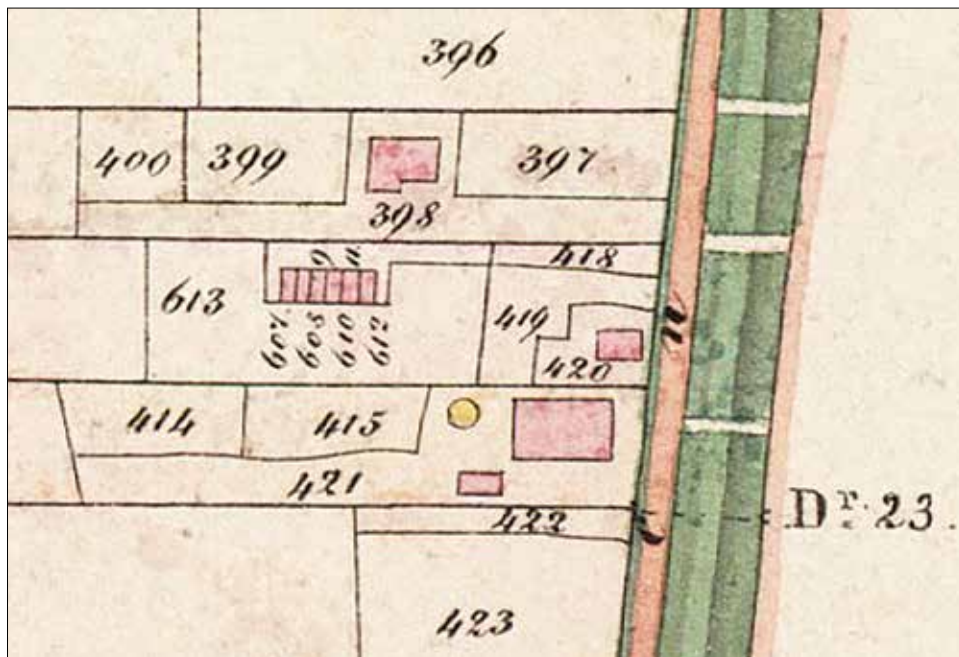
Voor de elfde aflevering hebben we de blik nogmaals op de Meentweg gericht. We bespreken drie adressen waar ooit een kleermaker gevestigd was. Allereerst Het Hof, een rijtje armenhuizen van de Diaconie van Eemnes-Buiten. Dit was gelegen achter het huidige adres Meentweg 57. Daar was in de 19e eeuw de keermaker Geert Hendriksen actief. Op de tweede plaats komt de kleermakerij van Johannes Leenderts aan de orde, rond 1700 gevestigd ter hoogte van Meentweg 89. Dit artikel wordt afgesloten met de kleermakerij van Egbert Hendrikse Vliet op Meentweg 107. Daarvoor moeten we terug naar het eind van de 17e eeuw. Dit is meteen het einde van de besprekingen van kleermakers, die op een bepaald adres in Eemnes woonden.

Gerrit Hendriksen, kleermaker achter Meentweg 57 in Eemnes.

Wiebe van Ijken

Gerrit Hendriksen werd op 1 november 1828 in Eemnes op Meentweg 101 geboren als zoon van Hendrik Hendriksen, dagloner en later militair, en Aaltje van Malenstein. Voor 1832 was Gerrit met zijn ouders verhuisd naar Kerkstraat 7. Niet veel later, rond 1834, verhuisde de familie opnieuw, nu naar Wakkerendijk 9. Vader

Het Hof, Armenhuis van Eemnes-Buiten, op een 19e eeuwse kadastrale kaart. De donkere dikke streep rechts is de Meentweg. In het midden loopt een pad naar het westen, waarin het nummer 418 staat. Dat is de Hofdam, die liep van de Meentweg naar Het Hof. Dit is op deze kaart een grijs blok, verdeeld in zes stukjes met de nummers 607 t/m 612: de zes woningen van Het Hof. Ten noorden daarvan een grijs blok met nummer 398; dat is de boerderij Meentweg 59. Zuidoostelijk van Het Hof; een grijs blok met nummer 420; dat is de woning Meentweg 57. Ten zuiden daar weer van een grijs blok met nummer 421. Dat is de vroegere boerderij Meentweg 55 (afgebrand in 1931). Het rondje is de hooiberg.

Hendrik zal het als dagloner niet breed hebben gehad en nadat drie van zijn vier kinderen jong overleden waren, had hij in de periode tussen 1837 en 1840 zijn vrouw en zoon Gerrit in de steek gelaten en was naar Diemen gegaan. Wat hij daar precies voor werk gedaan heeft is (nog) niet duidelijk, maar mogelijk had dit iets te maken met het feit dat hij bij het overlijden van zijn dochter Marritje in 1836 militair werd genoemd. Nadat Hendrik vertrokken was, is Aaltje van Malenstein naar één van de woningen in 'Het Hof' verhuisd. Dit was een rijtje armenwoningen van de Hervormde Kerk van Eemnes-Buiten achter de tegenwoordige woning Meentweg 57. In februari 1860 werd Hendrik Hendriksen ziek en werd hij in het ziekenhuis in Amsterdam opgenomen waar hij na 12 dagen verpleegd te zijn geweest op 5 maart 1860 is overleden.

In die zelfde periode zal Gerrit Hendriksen bij één van de in Eemnes wonende kleermakers het vak zijn gaan leren, waarna hij op 28 april 1852 naar Bunschoten verhuisde. Waarschijnlijk omdat hij daar meer mogelijkheden zag om als kleermaker in zijn levensonderhoud te voorzien. Gerrit trouwde op 15 oktober 1852 in Bunschoten met Neeltje Geertrui Pureveen uit Eemnes. Bij zijn huwelijk staat vermeld dat hij kleermaker van beroep was en op dat moment in Bunschoten woonde. Neeltje was toen dienstbode in Weesperkarspel. Op 24 juni 1853 verhuisde het echtpaar van Bunschoten naar Eemnes. Hier werd op 8 maart 1854 hun eerste kind geboren.

Misschien was het opnieuw een gebrek aan mogelijkheden om in Eemnes voldoende klandizie te verkrijgen die de aanleiding was geweest om in 1855 opnieuw te gaan verhuizen. Ditmaal naar Watergraafsmeer, waar ze aan de Middenweg een onderdak vonden. Hier werd op 5 maart 1856 hun zoon Hijmen geboren. Bij de geboorteaangifte staat als beroep van Gerrit: 'kledermaker' genoteerd.

Vier jaar later, in 1859, verhuisde Gerit met zijn familie toch weer terug naar Eemnes en ze gingen bij zijn moeder in 'Het Hof' op Meentweg 57 wonen. Dit is een duidelijke indicatie dat het financieel niet goed ging met de familie Hendriksen. Hier bovenop kwam nog dat in de vier jaar hierna drie van hun vier kinderen waren overleden. Alleen hun zoon Jan bleef in leven en werd timmerman in Baarn, waardoor het beroep van kleermaker maar één generatie werd uitgeoefend in deze familie. In hoeverre dit een rol gespeeld heeft, is niet duidelijk, maar Gerrit is niet oud geworden. Hij overleed op 14 januari 1865 in 'Het Hof' in Eemnes. Hij was toen pas 36 jaar en twee maanden oud en werd bij zijn overlijden nog steeds kleermaker genoemd. Hij werd begraven op de Algemene Begraafplaats aan de Laarderweg te Eemnes¹ in hetzelfde graf als zijn tante Geertruij Hoedeman, die gehuwd was met Philip van Malenstijn een broer van Aaltje van Malenstijn. Zijn vrouw Neeltje werd, in tegenstelling tot Gerrit, wel oud en kwam pas op 19 maart 1911 op 83-jarige leeftijd te overlijden. Ook zij werd op de Algemene Begraafplaats van Eemnes-Buiten begraven.²

---

1. Vak 3, Regel 27, graf 3. Het graf is in 1928 geruimd.

2. Vak 4, Regel 40, graf 7. Dit graf is waarschijnlijk nog aanwezig.

Kleermakerij in de omgeving van Meentweg 89

Henk van Hees

De omgeving van het tegenwoordige pand Meentweg 89 zag er rond 1700 heel anders uit. Daar stonden wat kleinere woningen bij elkaar. Geen boerderijen. Volgens de Eemnesser Overstromingslijst van 1702 bewoonde Johannes Leenderts een huis in deze omgeving. Hij was ook eigenaar van dat huis. Volgens de lijst is bij de overstroming van 1702 zijn achterhuis ingestort. Het is zeer waarschijnlijk dat deze Johannes Leenderts dezelfde is als de persoon, die betrokken was bij de verkoop van een huis

“De kleermakerswerkplaats” 1661. Schilderij van Quirijn van Brekenkam. Rijksmuseum Amsterdam.

ter hoogte van het tegenwoordige pand Wakkerendijk 6. In een verkoopacte van 14 juni 1696 staat dat Gerritje Hendriks, weduwe van Steven Rijcksz het pand verkoopt aan Johannes Leenderts, kleermaker te Eemnes. Nog diezelfde dag verkocht Johannes Leenderts het pand aan Adriaan Groenevelt, die het toen ook bewoonde. Ook in deze acte staat weer dat Johannes kleermaker van beroep is.

Johannes Leendertsz komt ook voor in het Eemnesser Armenboek, een Registratie van bestedingen van weeskinderen en arme kinderen. Op 15 januari 1702 wordt door het Armbestuur een bedrag aan hem betaald voor goede-

ren, die hij geleverd had t.b.v. het ouderloze kind van Bruijn Theunisz. Dit kind was in huis opgenomen (besteed) bij Pietertjen met de Krucken. Op 23 juli 1702 volgde nogmaals een betaling aan Johannes Leenderts “voor waer” t.b.v. hetzelfde kind. Dit zou erop kunnen wijzen dat de kleermaker Johannes Leendertsz kleding o.i.d. voor dit kind geleverd had. Zoiets kwam vaker voor.

Van deze kleermaker zijn tot nu toe geen verdere sporen in Eemnes teruggevonden. We zouden kunnen aannemen dat hij in ieder geval in de periode van 1696 tot 1703 in Eemnes actief is geweest.

Kleermakerij in de omgeving van Meentweg 107

Henk van Hees

Op de Eemnesser inwonerslijst van 1675 worden als bewoners van een pand ter hoogte van Meentweg 107 genoemd:

“Elbert Hendricsz, een snijder, met zijn suster, minderjarich”

Op de lijst van het Morgengeld, opgemaakt in 1684, staat:

“Ebbert Hendricksz, met een aanslag van 17 gulden, 16 stuivers en 6 penningen”

Volgens de Eemnesser Overstromingslijst van 1702 woont in het pand Meentweg 107: Geertje Jans, weduwe van Egbert Hendrikse Vliet. Dat betekent dat we kunnen aannemen dat Egbert Hendrikse Vliet een kleermaker was.

Egbert moet geboren zijn rond 1650. Hij behoorde tot een rooms katholieke familie. Circa 1675 trouwde hij met Geertje Egberts, die enkele jaren later overleed. Uit dit huwelijk is één dochter geboren. Rond 1680 hertrouwde Egbert Hendrikse Vliet met Geertje Janse (den Ouden). Uit dit huwelijk werden vijf zonen en vier dochters geboren. Het is niet bekend of één van de zonen ook kleermaker is geworden. In een acte uit 1698 staat vermeld dat Egbert Hendrikse Vliet burgemeester van Eemnes-Buitendijks is geweest. Toch wel opvallend: een kleermaker, die burgemeester is geworden! Egbert moet overleden zijn tussen 1698 en 1701. Op 26 februari 1701 laat de familie Vliet een boedelscheiding vastleggen in Eemnes. Dat betekent dat Egbert Hendrikse Vliet kort daarvoor moet zijn overleden.

Oude tegel waarop het ambacht van de kleermaker wordt uitgebeeld.

Open Monumentendag Eemnes

JAN OUT

ZATERDAG 11 SEPTEMBER 2021

Alleen de R.K. Nicolaaskerk was dit jaar op Open Monumentendag in Eemnes te bezoeken. Ik was daar samen met Piet Hilhorst en Henk van Hees gastheer. Tevoren

Twee kleindochters van Alfons Damen bij de vierde kruiswegstatie, vervaardigd door hun grootvader, met geheel rechts hun vader Paul en oom Kees. Links: Ineke Damen en rechts: Joke Damen.

hadden zich al twee bijzondere bezoekers via email aangemeld: het waren twee kleindochters van Alfons Damen, de schilder van diverse schilderijen in deze kerk. Ook één van de partners was meegekomen. De beide dames, Ineke en Joke Damen, waren -op speurtocht naar het werk van hun opa- op zijn werk in deze kerk gekomen door een artikel in een HKE-kwartaalblad dat ik over hem geschreven had. Daarin vertelde ik, dat de Eemnesser kerk diverse door hem geschilderde stukken had, waaronder de 14 schilderijen van de Kruisweg (Uitbeelding van het lijdens-

verhaal aan de hand van schilderijen ofwel staties, beginnend met als eerste statie “Jezus wordt ter dood veroordeeld” tot en met de 14e statie: “Jezus wordt in het graf gelegd”).

Ineke en Joke Damen waren al eens eerder bij de kerk wezen kijken, maar konden toen alleen door de glazen achterdeuren de schilderijen zien. De beide dames hadden zich nu goed voorbereid, want ze hadden in de nalatenschap van opa gezocht. Er waren schetsen en uitwerkingen gevonden van verschillende van de 14 staties. Daaruit bleek, dat opa Fons bij het maken van zijn schetsen gebruik had gemaakt van diverse voor-

Schets van de eerste kruiswegstatie “Jezus wordt veroordeeld”.

beelden. Zo waren bij de eerste statie: "Jezus wordt ter dood veroordeeld door de Romeinse landvoogd Pontius Pilatus", de groepering van de personen en de vorm en plaatsing van Pilatus' troon ook in het werk van andere kunstenaars te vinden.

Voor de personages maakte de schilder gebruik van figuren van door hem eerder geschilderde personen. Bij de vierde statie: "Simon van Cyrene helpt Jezus het kruis dragen", staan twee zonen van Simon afgebeeld. Beide zussen herkenden de beide jongens als hun vader Paul en zijn broer Kees. Ook zagen ze in één van de vrouwen-

figuren bij een andere statie veel van hun oma Jo in de afgebeelde "bedroefde" vrouw.

De ontwerptekening werd mogelijk bij het bisdom gepresenteerd om toestemming te krijgen voor het mogen plaatsen van de ontworpen Kruiswegstatie. Op een regel eronder staat: Nihil obstat,

Vierde kruiswegstatie "Simon van Cyrene helpt Jezus het kruis dragen", met handtekening van D. Huurdeman.

(geen bezwaar) met de handtekening van de Vicaris Generaal D. Huurdeman, d.d. 13 dec. 1944. Een vicaris generaal is de plaatsvervanger en hoogste assistent van een residerend bisschop.

Nog zo'n mooi ontwerp met goedkeuring van Vicaris-Generaal D. Huurdeman is die van de gevallen Jezus onder het kruis, dat vastgehouden wordt door Simon van Cyrene.

Zevende kruiswegstatie "Jezus valt voor de tweede maal onder het kruis", met handtekening van D. Huurdeman.

Ontwerp van de dertiende kruiswegstatie "Jezus wordt van het kruis afgenomen".

Schets in kleur van de dertiende kruiswegstatie "Jezus wordt van het kruis afgenomen".

Van de dertiende statie: "Jezus is van het kruis genomen", bestaan twee schetsen. De eerste is het ontwerp, de andere schets is ingekleurd met inkt.

In de Nicolaaskerk zijn nog drie andere schilderijen van Damen aanwezig: een voorstelling van 'Het laatste avondmaal' en één van het Pinkstergebeuren.

In het portaal van de kerk hangt in de devotieruimte nog een afbeelding van een bekende icoon: Maria met het Jezuskind omringd door twee engelen en de lijdensattributen.

Deze icoon is in veel kerken aanwezig. Alfons had een broer, die pater Dominicaan was. De orde van de Dominicanen, gesticht door de heilige Dominicus,

was de bevorderaar van de Mariaverering, in het bijzonder van het rozenkransgebed (de rozenkrans is een kralensnoer met meestal 50 kralen; waarbij voor iedere kraal een Weesgegroet gebeden wordt). Waarschijnlijk door bemiddeling van zijn broer kon Alfons dit schilderij vele keren in opdracht van diverse kerken schilderen.

Alfons Damen (1882-1967), geen groot schilder maar meer een goede illustrator, aldus kleindochter Ineke, die zelf ook in de kunst bedreven is, stierf op 85-jarige leeftijd in zijn woonplaats Soest. Hij en zijn echtgenote Johanna Petronella Smit (1886-1981), werden op de katholieke begraafplaats aan de Dalweg in Soest begraven.

Naast kerkelijke kunst heeft Alfons Damen ook veel landschappen en portretten vervaardigd. Hier van zijn er nog diverse in particulier bezit.

Icoon van Alfons Damen, die in de devotieruimte in het portaal van de katholieke kerk van Eemnes hangt.

ADVERTEERDERS:

Autocentrum Eemnes
BP Koot
Eemoptiek
Eric Hoofd schildersbedrijf
De Kaasschuur
Grandcafé Eemland
Groentespecialzaak
Lekker Gezond
Hoveniersbedrijf Ben Makker
KringloopCentrum Eemnes
Notariskantoor Eemnes
Van der Waaij,
Makelaars en Rentmeesters
Welkoop, Groen & Doen

Bouwbedrijf Theo van der Ward
Nieuwbouw . verbouw . onderhoud
Zonnebaarsweg 2 | Eemnes | Mob 06 55 805 550

**JAN VAN DEN
OUDEGOUW**

expert
Beste service en
persoonlijk advies
in de buurt
Expert Lansen, Nieuweweg 27, 3504 50K3118
Eindhoven

**ct
media**
www.ctmedia.nl 06 14 69 99 70

**vormgeving &
intermediair**
ook voor:
- autobeletering
- reclameborden
- vlaggen/stickers

SPONSERS:

**FYSIO
masters**

Vrienden van de Oudheidkamer

Inleveren kopij

Kopij voor het volgende kwartaalboekje
ontvangen wij graag voor:

15 februari 2022

e-mail naar: info@kleinwee.demon.nl

Bij het aanleveren van te veel kopij
zullen de artikelen op volgorde van
aanlevering geselecteerd worden voor
publicatie. Artikelen die aansluiten bij
de actualiteit krijgen voorrang.

Auteurs die in dit tijdschrift publiceren geven daarmee onvoorwaardelijk toestemming tot het in digitale vorm opnemen in openbare databases.

Zuidersingel 4
3755 AZ Eemnes
035 538 08 08

Openingstijden:

Ma: 11.00-17.00 uur
Di-Za: 10.00-17.00 uur

Gratis ophaaldienst 0800 574 64 54

KringloopCentrum Eemnes

WWW.KCEEMNES.NL

NOTARISKANTOOR EEMNES

MW. MR. W.A. VAN DER SLUIS - BONT, NOTARIS
MR. E.H. SCHADE, NOTARIS
ORIËNTEREND GESPREK (30 MINUTEN) GRATIS

LAARDERWEG 19 - 3755 AK EEMNES
TELEFOON (035) 533 67 04 - INFO@NOTARISKANTOOREEMNES.NL
WWW.NOTARISKANTOOREEMNES.NL

HOVENIERSBEDRIJF

ROERDOMP 18
3755 GH EEMNES
T: 035-5311332
M: 06-51447934
E: BENMAKKER@PLANET.NL
W: BENMAKKER.NL

UW MAKKER IN DE TUIN

TUINONTWERP AANLEG
ONDERHOUD SIERBESTRATING

EEMLAND

grandcafé & evenementen
LAARDERWEG 19 EEMNES

Grandcafé Eemland biedt talloze mogelijkheden voor het organiseren van uw bijeenkomsten of evenementen. Onze zalen bieden ruimte voor groepen van 10 tot 300 gasten. Ons team staat klaar voor al uw wensen en een goede verzorging van uw gasten.

Tel. 035-5315864 - info@grandcafe-eemland.nl - www.grandcafe-eemland.nl

ERIC HOOFD SCHILDERSBEDRIJF

AL UW
SCHILDERWERK
IN VERTROUWDE
HANDEN

Tel. 06-518 864 13

BP KOOT

Tanken - Wassen - Shop

contactlenzen

optometrie

brillen

e e m

o p t i e k

eemoptiek.nl
info@eemoptiek.nl

035 - 621 24 99
laarderweg 44 - eemnes

de Kaasschuur
Sinds 1968

ambachtelijke kazen
www.dekaasschuur.nl

exclusieve wijnen
Laarderweg 45

heerlijke noten
3755 AL Eemnes